

Miljöprogram för Huddinge kommun 2017-2021

Remissversion 2016-02-08

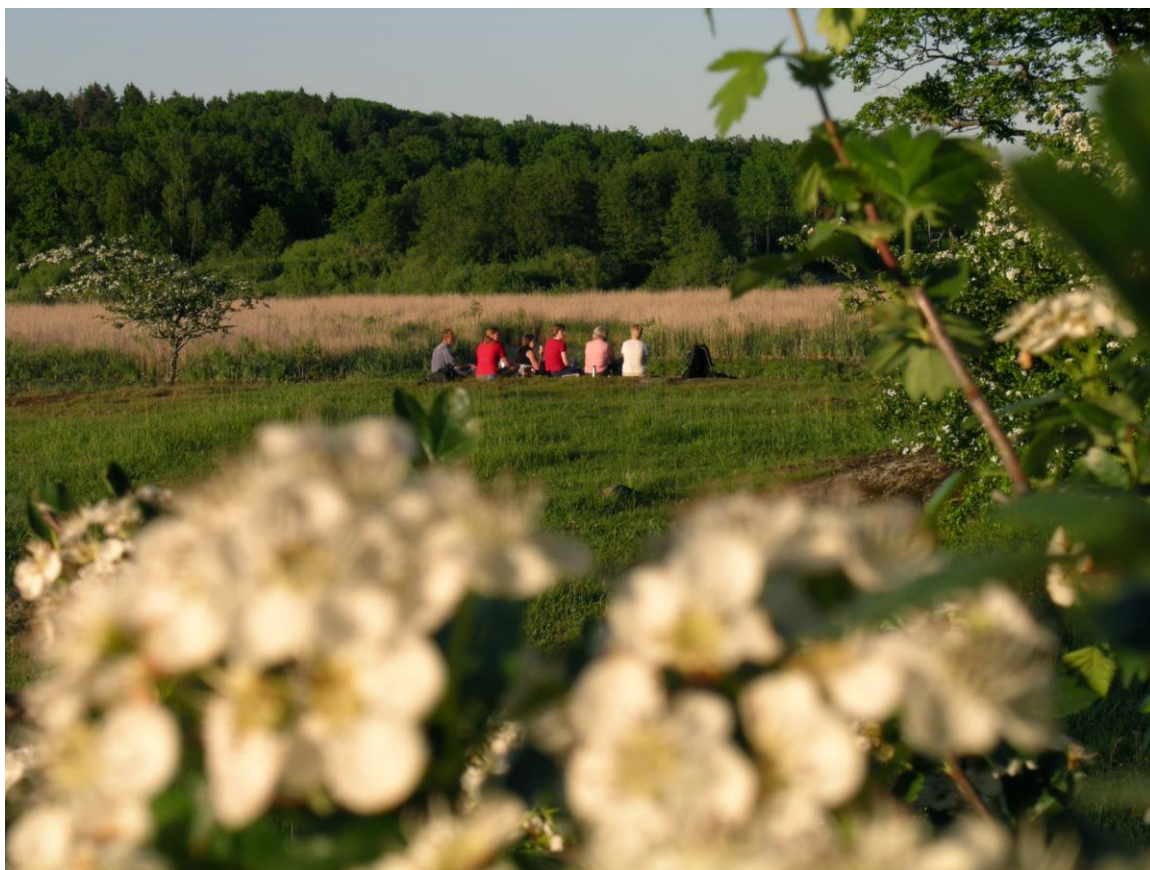

Foto: Richard Vestin

Innehåll

Inledning	3
Uppdrag och syfte.....	3
Dokumentets upplägg.....	4
Genomförande och uppföljning av miljöprogrammet	5
Inriktning för Huddinge kommuns miljöarbete	7
Klimat och luft.....	8
Vatten.....	13
Biologisk mångfald och friluftsliv	18
Markanvändning och samhällsplanering	22
Gifter i miljön	30
Informera och engagera	34
Mått och målöversikt.....	36
Huddinges miljöprogram i relation till omvärlden	46
Metod för kommunens interna miljöarbete	50

Inledning

Huddinge kommun har sedan länge arbetat med miljöfrågor. Kommunen är en ekokommun sedan 1996. Detta innebär att kommunen är medlem i föreningen Sveriges ekokommuner, vilket är ett nätverk med fokus på just kommuners miljöarbete. För ytterligare information om Sveriges ekokommuner se sidan 49.

Huddinges första agenda 21-dokument antogs 1998 och arbetades fram av en bredd av aktörer. Under 2005 reviderades dokumentet för första gången, och 2010 antogs den andra revideringen av kommunfullmäktige: Lokal Agenda 21 för Huddinge 2009-2015. Miljöprogram 2017-2021 är alltså det fjärde agenda 21-dokument/miljöprogram som kommunen har tagit fram.

Miljöprogram 2017-2021 är kommunens strategiska dokument för den ekologiska hållbarheten, men även sociala och ekonomiska aspekter berörs.

I augusti 2010 beslutade kommunfullmäktige att anta en klimat- och energiplan för Huddinge kommun. I denna fanns mål och åtgärder inom områdena klimat och energi. Under 2015 följdes klimat- och energiplanen upp i sin helhet. Vid uppföljningen fann man ett behov av att revidera planen. Detta har gjorts i samband med framtagandet av detta miljöprogram och de delar som fanns med i klimat- och energiplanen återfinns nu i miljöprogrammet under avsnitten *Klimat och luft* och *Markanvändning och samhällsplanering*. Denna del i miljöprogrammet syftar alltså även till att uppfylla delar av lagen om kommunal energiplanering (1977:439).

Plan för miljöarbete, som beslutades i fullmäktige 2010 och som beskriver kommunens arbete med interna miljöfrågor finns numera finns inarbetad i miljöprogrammet under rubriken Metod för kommunens interna miljöarbete, se sidan 50.

Världens ledare beslutade 2015 om 17 nya globala mål för hållbar utveckling fram till 2030. Av de 17 globala målen har kommunen arbetat in 9 i miljöprogrammet (mål nr: 2, 3, 6, 7, 11, 12, 13, 14, 15). För ytterligare information se sidan 47.

Uppdrag och syfte

I och med att Lokal Agenda 21 för Huddinge 2009-2015 slutade att gälla 2015 har kommunstyrelsen givit kommunstyrelsens förvaltning i uppdrag att ta fram ett nytt miljöprogram.

Syftet med miljöprogrammet är att styra miljöarbetet i kommunen.

Målen för Huddinge som geografiskt område berör alla invånare och aktörer i kommunen. Kommunen har därför inte rådighet över alla de åtgärder som krävs för att nå de uppsatta målen. De mål som redovisas under rubrikerna "Kommunens egna verksamheter" är mål som kommunen som organisation själv har rådighet över.

Ansvar för genomförandet av miljöprogrammet vilar huvudsakligen på kommunens nämnder, förvaltningar och kommunala bolag, men framgången i arbetet beror på alla aktörers och invånarens aktiva medverkan.

Dokumentets upplägg - läsanvisning

En beskrivning och status av miljötilståndet och trender i Huddinge finns i Miljöbarometern, www.miljobarometern.huddinge.se.

Ett nuläge finns redovisat vid de delmål där det finns ett nuläge.

Miljöprogrammet är indelat i sex temaområden där de olika nationella miljömålen beskrivs. De sex temaområdena är:

- **Klimat och luft**
Nationella miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft
- **Vatten**
Nationella miljömål: Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Myllrande våtmarker
- **Biologisk mångfald och friluftsliv**
Nationella miljömål: Ett rikt odlingslandskap, Levande skogar, Ett rikt växt- och djurliv
- **Markanvändning och samhällsplanering**
Nationella miljömål: God bebyggd miljö, Säker strålmiljö
- **Gifter i miljön**
Nationella miljömål: Giftfri miljö, avfallsdelen från miljömålet God bebyggd miljö
- **Informera och engagera**
Det finns inget specifikt nationellt miljömål för detta temaområde.

Följande nationella miljömål ingår inte i miljöprogrammet: Skyddande ozonskikt, Bara naturlig försurning och Storslagen fjällmiljö. Miljöproblemen kopplade till dessa mål är inte stora i Huddinge och har därför inte heller prioriterats. För ytterligare information om de nationella miljömålen, se sidan 45.

Övergripande mål

Under varje temaområde finns rubriken "Övergripande mål". Där finns texten för de nationella miljömålen som är relevanta för temaområdet. De övergripande målen för Huddinge är desamma som de nationella miljömålen.

Riktlinjer från Huddinge kommuns översiktsplan 2030 (beslutad 2014)

Under denna rubrik beskrivs redan beslutade riktlinjer från Huddinge kommuns översiktsplan (ÖP) med bäring på miljöområdet. Översiktsplanen vägleder och ger stöd i beslut om användningen av mark- och vattenområden samt hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras.

Delmål (redan beslutade respektive nya delmål för Huddinge)

Delmålen i miljöprogrammet är dels en sammanställning av redan beslutade miljömål, dels nya miljömål. För varje beslutat miljömål anges i vilket dokument det är beslutat, till exempel

avfallsplanen. Där inget dokument anges är miljömålet nytt för Huddinge, d.v.s. målet har inte varit med i Huddinges styrdokument tidigare.

Målen i dokumentet redovisas dels för Huddinge som geografiskt område, dels för Huddinge kommuns egna verksamheter. Med rubriken "Kommunens egna verksamheter" menas de kommunala verksamheter som kommunen har rådighet över, d.v.s. där kommunen själv kan bestämma mål, åtgärder etc. Med Huddinge som geografiskt område menas det område som avgränsas av kommungränsen. Målen för Huddinge som geografiskt område berör alla invånare och aktörer i kommunen. Kommunen har därför inte rådighet över alla de åtgärder som krävs för att nå de uppsatta målen. Däremot kan kommunen genom olika insatser verka för och skapa förutsättningar för att nå målen. Mål som berör kommunala bolag finns delvis under kommunens egna verksamheter och delvis under kommunen som geografiskt område. Detta eftersom bolagen verkar både inom de kommunala verksamheter och i det geografiska området.

Mått och målöversikt

Efter alla temaområden finns en mått- och måltabell som visar alla mått och deras koppling till respektive mål. Där redovisas också uppföljningsintervallen för måtten. Ett fåtal mål i programmet är inte uppföljningsbara och har därför inget mått, men finns ändå med i programmet eftersom de anger en önskad utveckling.

Genomförande och uppföljning av miljöprogrammet

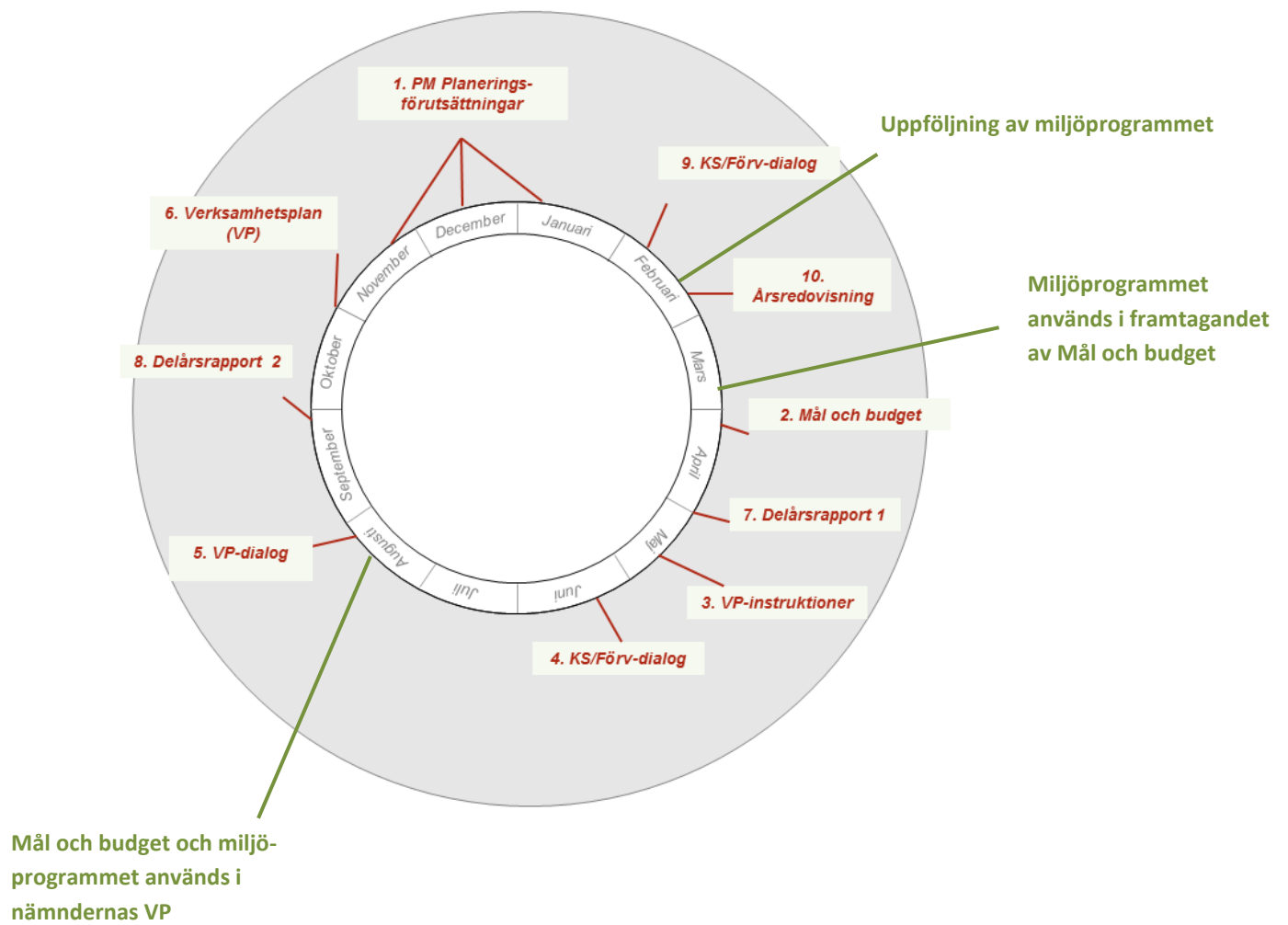
Miljöprogrammet ska styra miljöarbetet i kommunen. I det årliga framtagandet av Mål och budgetdokumentet ska målen i miljöprogrammet användas. Mål och budget utgör sedan underlag för nämndernas verksamhetsplaner och arbetsplaner. Dessa ska redovisa, för nämnden relevanta, åtaganden och åtgärder för att uppnå miljömålen.

Dessutom styr miljöprogrammet nämndernas verksamhetsplaner och arbetsplaner direkt. Alla nämnder berörs inte av alla målen i miljöprogrammet.

De kommunala bolagen är ansvariga för att uppnå de mål, som de berörs av. De ska således planera och genomföra åtgärder som leder till måluppfyllelse.

Miljöprogrammet följs upp i sin helhet årligen. Detta görs i samband med årsredovisningen. Alla mått följs dock inte upp årligen. Detta på grund av att vissa mått förändras lite från år till år så att det därför inte är meningsfullt att följa upp dem årligen. Vissa mått kräver mycket resurser att mäta, varför det görs mer sällan. Uppföljning sker även i delårsrapporter och verksamhetsberättelser. Se figur nedan.

För att miljöprogrammet ska bli enkelt att använda kommer de delar som berör samhällsplaneringen att samlas i ett dokument och de delar som berör kommunens egna verksamheter att samlas i ett dokument. Dessa dokument kommer att bli verktyg för dem som är berörda av samhällsplaneringen och för dem som är berörda av kommunens interna miljöarbete.

Figur 1. Årscykeln i kommunen och hur miljöprogrammet ska följas upp och genomföras.

Inriktning¹ för Huddinge kommuns miljöarbete

Hållbar utveckling omfattar ekologiska, sociala och ekonomiska perspektiv på utveckling. Detta miljöprogram fastställer Huddinge kommuns ambition och inriktning för det ekologiska perspektivet. Ekologiskt hållbar utveckling bygger på insikten om att naturen har ett eget värde och att vår rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar att förvalta den väl. Punkterna nedan utgår ifrån de fyra hållbarhetsprinciperna.

Vi ska arbeta för en ekologiskt hållbar utveckling genom att:

- ta hänsyn till miljö- och naturvärden i våra beslut
- medverka till att bevara biologisk mångfald i kommunen
- arbeta aktivt för att minska användningen av naturresurser
- förebygga föroreningar och minimera avfallsmängder
- kontinuerligt minska energianvändningen
- öka andelen förnyelsebar energi och minska andelen fossilbaserad energi i såväl bostäder, lokaler som fordon och transporter
- verka för ett miljöanpassat byggande
- aktivt minska innehållet av farliga ämnen i varor och kemiska produkter i kommunens verksamheter samt i kommuninvånarnas vardag
- ställa relevanta krav i upphandling av varor och tjänster
- öka inköp och användning av ekologiska livsmedel samt miljömärkta produkter
- engagera och utbilda medarbetare och förtroendevalda så att arbetet inom miljöområdet ständigt förbättras och utvecklas
- kommunicera hållbar utveckling med invånare och andra intressenter

¹ Kan likställas med en miljöpolicy

Klimat och luft

Nationella miljömål:

**Begränsad
klimatpåverkan**

Frisk luft

Övergripande mål

Begränsad klimatpåverkan

"Halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig.

Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppnås".

Frisk luft

"Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas."

Riktlinjer från översiktsplanen (ÖP) med bäring på målområdet

- Kommunen ska verka för beteendeförändringar och i vissa fall använda ekonomiska styrmedel för att utsläppen från transportsektorn ska minska.
- Vid nyexploatering eftersträvas i första hand att bebyggelsen använder så lite energi som möjligt och i andra hand att vald energikälla medför så liten miljöpåverkan som möjligt.
- I enlighet med kommunens Klimat och energiplan ska åtgärder vidtas för minskad energianvändning och utfasning av fossila bränslen. (Klimat- och energiplanen ersätts av miljöprogrammet).
- Energiproduktion av såväl storskalig som småskalig förnyelsebar energi ska ges stor tyngd gentemot andra intressen.
- Åtgärder för en god luftkvalitet ska göras bland annat i enlighet med "Åtgärdsprogram för kvävedioxid och partiklar i Stockholms län".

Delmål

Kommunen som geografiskt område

1. Växthusgasutsläppen ska minska till 1,0 ton/invånare (74 procent jämfört med 1990) (produktionsperspektivet²) senast 2030 och senast 2050 ska nettoutsläppen³ vara 0 ton/invånare (reviderat delmål från Agenda 21 2009-2015).
Nuläge: 1,7 ton/invånare (2013)
2. Koldioxidfotavtrycket⁴ (konsumtionsperspektivet) ska minska till 4,0 ton/invånare senast 2030 jämfört med 2004 (beslutat i Mål och budget, Hållbart Huddinge 2030) och 1,0 ton/invånare senast 2050 (nytt mål).
Nuläge: 10,2 ton/invånare (2004)
3. Halten av kvävedioxid ska inte överstiga 20 mikrogram per kubikmeter luft beräknat som ett årsmedelvärde⁵ (nytt mål).
4. Halten av partiklar (PM10) ska inte överstiga 15 mikrogram per kubikmeter luft beräknat som ett årsmedelvärde⁶ (nytt mål).
5. Energianvändningen per kvadratmeter i Huges fastighetsbestånd ska minska med 30 procent till 2020, 40 procent till 2030 och 50 procent till 2050 jämfört med 2008 (beslutat i Huges fastigheter AB:s energiplan).
Nuläge: minskning med 20 procent (2014)
6. Mängden framställd energi från solkraft och vindkraft från olika aktörer i kommunen ska öka jämfört med 2014. (nytt mål)
Nuläge: 7000 MWh/år (2014) (Huge fastigheter)
7. Antal tankställen och laddplatser för förnyelsebara drivmedel ska öka till 2021 jämfört med 2015 (nytt mål).
Nuläge: 14 tankställen (2 biogas, 1 etanol, 1 RME) och 9 laddplatser (2015) (nuläget avser publika tankställen/laddplatser).
8. Andelen miljöbilar (enligt statlig definition) ska uppgå till minst 40 procent 2021 (nytt mål).
Nuläge: 20 procent (2014/2015)

² Utsläppen mäts på sådant som förbränns/produceras inom kommunens gränser till exempel utsläpp från industrier och trafiken.

³ Med nettoutsläpp menas skillnaden mellan de utsläpp som görs inom ett område och det upptag av växthusgaser som görs av kolsänkor, främst skog och mark. Sverige har som mål att inte ha några nettoutsläpp år 2050.

⁴ Koldioxidfotavtrycket mäter den mängd utsläpp av fossil koldioxid som vi orsakar, direkt eller indirekt, via konsumtion av varor och tjänster, oavsett var i världen utsläppen har skett till exempel importerade matvaror.

⁵ Målet är detsamma som det nationella miljömålet för Frisk luft. Detta är skarpare än miljö kvalitetsnormen som är 40 mikrogram per kubikmeter luft.

⁶ Målet är detsamma som det nationella miljömålet för Frisk luft. Detta är skarpare än miljö kvalitetsnormen som är 40 mikrogram per kubikmeter luft.

Kommunens egna verksamheter

9. Samtliga nybyggda kommunala lokaler ska fr.o.m. 2017 vara certifierade enligt något av de etablerade miljöcertifieringssystemen⁷ (nytt mål).
10. Energianvändningen i kommunens verksamhetslokaler ska senast 2020 vara högst 137 kWh/m² (beslutat i Mål och budget).
Nuläge: 156 kWh/m² (2014).
11. Uppvärmningen med direktverkande el i arrendegårdarna ska vara helt utfasad 2021 (reviderat från klimat- och energiplanen).
Nuläge: samtliga arrendegårdar har direktverkande el som huvudsaklig uppvärmning (2015).
12. Andelen förnyelsebar energi i kommunala lokaler ska utgöra minst 95 procent av den totala energiförbrukningen 2021 (reviderat från Agenda 21 2009-2015).
Nuläge: 90 procent (2015).
13. Kommunens fordonsflotta ska vara fossiloberoende 2025 (nytt mål).
Nuläge: 20 procent (2015).
14. Koldioxidutsläppen per anställd från tjänsteresor med bil och flyg ska minska med 50 procent till 2021 jämfört med 2014 (nytt mål).
Nuläge: 88 kg/anställd (2014).
15. Koldioxidutsläppen per anställd från arbetspendlingsresor ska minska till 2021 jämfört med 2017 (nytt mål).
16. Koldioxidutsläppen från kommunens varutransporter ska minska till 2021 jämfört med 2013 (nytt mål).
17. Inköpt mängd kött och charkprodukter av nöt- och fläskkött ska minska till 2021 jämfört med 2016 i förhållande till den totala inköpsmängden livsmedel (nytt mål).

Mått

Kommunen som geografiskt område

- Växthusgasutsläpp per invånare (ton/inv)
- Växthusgasutsläpp per sektor (procent)
- Växthusgasutsläpp per sektor (ton/inv)
- Koldioxidfotavtrycket (ton/inv)
- Halten kvävoxider årsmedelvärde (µg/m³)
- Halten partiklar årsmedelvärde (µg/m³)
- Energianvändning i Huges fastighetsbestånd (procent)
- Mängd producerad el från sol och vind i Huges bestånd (MWh)

⁷ till exempel Miljöbyggnad, Breeam och Svanen

- Antal tankställen och laddplatser för förnyelsebara drivmedel (st)
- Andel miljöbilar (procent)

Kommunens egna verksamheter

- Andel nybyggda lokaler som är miljöcertifierade (procent)
- Energianvändning i kommunala lokaler (kWh/m²)
- Antal arrendegårdar där direktverkande el fasats ut (st)
- Andel förnyelsebar energi i kommunala lokaler (procent)
- Koldioxidutsläpp från kommunens tjänsteresor (procent, kg/anställd)
- Koldioxidutsläpp från kommunens arbetspendlingsresor (procent, kg/anställd)
- Andel fordon med förnyelsebara drivmedel i kommunens fordonsflotta (procent)
- Koldioxidutsläpp från kommunen varutransporter (ton)
- Andel inköp mängd kött och charkprodukter av nöt- och fläskkött i förhållande till den totala inköpsmängden livsmedel (procent)

Konsekvenser

Kommunen som geografiskt område

För att uppnå målen för kommunen som geografiskt område krävs insatser i samhällsplaneringen, exempelvis genom att planera samhället för att minimera transporter med fossila bränslen och öka attraktiviteten för gång-, cykel- och kollektivtrafiken. I övrigt krävs informationsinsatser gentemot kommuninvånare och företag och samarbete med näringslivet. Alla typer av energibesparande åtgärder kan ha en initial kostnad, men innebär ekonomiska besparingar på sikt. Om kommunen inte vidtar åtgärder för att uppnå målen riskerar kommunen att inte leva upp till de nationella målsättningarna på klimatområdet. Om miljö kvalitetsnormerna för luft inte klaras kan sanktioner från EU beslutas.

Kommunens egna verksamheter

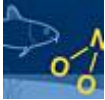
För kommunens verksamheter innebär målen en omställning dels till att effektivisera och minska antalet transporter dels till en högre andel förnyelsebara bränslen. Initialt kan fler fordon med förnyelsebara drivmedel vara kostnadsdrivande. Dock är exempelvis elfordon betydligt billigare i drift, då drivmedlet är billigare.

Målet om att certifiera kommunens byggnader innebär en ökad kostnad. Dock måste kommunen ta hänsyn och anpassa sig till artikel 9 i direktivet om byggnaders energiprestanda (2010/31/EU) som säger att nya byggnader som används och ägs av offentliga myndigheter ska vara nära-nollbyggnader efter den 31 december 2018. Att certifiera byggnader är en sätt för kommunen att säkerställa att så sker. En lägre energianvändning innebär också lägre kostnader vid användning av byggnaden. Vad gäller målet om att inköpt kött ska minska är detta ett mål som innebär en minskad kostnad eftersom kött är dyrare i förhållande till många andra livsmedel. Ur hälsosynpunkt är det viktigt att dra ner på mängden rött kött och charkuterier då dessa livsmedel är klassade som hälsofarliga i alltför stora mängder. Livsmedelsverket rekommenderar att vi äter max 500 gram i veckan.

Vatten

Nationella miljömål:

Ingen övergödning

Levande sjöar och vattendrag

Hav i balans samt levande kust och skärgård

Myllrande våtmarker

Grundvatten av god kvalitet

Övergripande mål

Ingen övergödning

"Halterna av gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten."

Levande sjöar och vattendrag

"Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas."

Hav i balans samt levande kust och skärgård

"Västerhavet och Östersjön ska ha en långsiktig hållbar produktionsförmåga och den biologiska mångfalden ska bevaras. Kust och skärgård ska ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård ska bedrivas så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar."

Myllrande våtmarker

"Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden."

Grundvatten av god kvalitet

"Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag."

Riktlinjer från översiktsplanen med bäring på målområdet

- Åtgärder görs i enlighet med åtgärdsprogrammet för Tyresåns sjösystem så att miljö kvalitetsnormerna uppnås. Det är särskilt angeläget att genomföra åtgärder i Trehörningens och Orlångens tillrinningsområden, eftersom dessa påverkar många sjöar nedströms.
- Vid utbyggnad av avloppssystem är det viktigt att Stockholm vatten AB ser till att det inte sker utsläpp (bräddningar) av spillvatten från pumpstationer och ledningar till dagvattenledning eller vattendrag och sjöar.
- Enskilda avlopp ska vara utförda korrekt och godkända av miljötillsyn.
- VA-utbyggnadsprogram ses över och därefter byggs vatten och avlopp ut i enlighet med programmet.
- Uttagen av grundvatten ska inte vara större än vad som hinner nybildas och statusen får inte försämrats.

Delmål

Kommunen som geografiskt område

18. Minst god ekologisk och kemisk status i alla sjöar, vattendrag och våtmarker som har miljö kvalitetsnorm ska uppnås senaste 2021. Inget vatten får försämrats (beslutat i och med Vattendirektivet).
19. Näringstillförseln till sjöar och vattendrag från t ex dagvatten, avloppsledningar, enskilda avlopp, jordbruk, gödselanläggningar med mera ska minska. Fosforhalterna i Huddinges fem mest påverkade sjöar ska senaste 2021 minska till:
Långsjön (Segeltorp): ca 23 µg/l (*nuläge 2015: 51 µg/l*)
Trehörningen (Sjödalen): ca 28 µg/l (*nuläge 2015: 100 µg/l*)
Orlången: ca 23 µg/l (*nuläge 2015: 46 µg/l*)
Magelungen: ca 22 µg/l (*nuläge 2015: 31 µg/l*)
Drevviken : ca 18 µg/l (*nuläge 2015: 32 µg/l*)
(beslutat i Mål och budget, Hållbart Huddinge 2030)
20. Siktdjupet⁸ i Huddinges fem mest påverkade sjöar ska senaste 2021 öka till:
Långsjön (Segeltorp): ca 2,0 m (*nuläge 2015: 1,0 m*)
Trehörningen (Sjödalen): ca 1,8 m (*nuläge 2015: 0,6 m*)
Orlången: ca 1,9 m (*nuläge 2015: 0,8 m*)
Magelungen: ca 2,2 m (*nuläge 2015: 2,1 m*)
Drevviken : ca 2,2 m (*nuläge 2015: 3,1 m*)
(reviderat delmål från Agenda 21 2009-2015)

⁸ Med siktdjup menas vattnets genomskinlighet, ett mått på hur djupt ner i vattnet man kan se med blotta ögat, det vill säga hur grumligt av partiklar vattnet är. I övergödda sjöar är siktdjupet dåligt eftersom det i dessa är mycket näringsämnen, som leder till ökad växtlighet, som leder till ökad grumlighet.

21. Påverkan/ läckage av näringsämnen från jordbruk och gödselhantering ska minimeras. Skyddszoner⁹ ska införas senast 2017 på kommunalägd jordbruksmark. Kommunen ska verka för att detta även sker på övrig jordbruksmark (nytt mål).
22. Värdefulla sjöar ska ges ett långsiktigt skydd genom naturreservatsbildning, enligt fastställt program för skydd av sjöar med höga natur- och rekreationsvärden¹⁰. Öran, Rudträsket, Ådran, Mälaren (Vårbystranden) ska skyddas senast 2021 (reviderat delmål från Agenda 21 2009-2015).
23. Sjöar och vattendrag¹¹ ska ha naturliga ekosystem med goda livsmiljöer och spridningsvägar för växter och djur (reviderat delmål från Agenda 21 2009-2015).
24. Vattenmiljöer ska bevaras, återskapas och utvecklas kontinuerligt (reviderat delmål från Agenda 21 2009-2015).
25. Konstruerade vattenhinder ska åtgärdas kontinuerligt för att underlätta för utter, fiskar, vattenlevande insekter med flera att ta sig fram (reviderat delmål från Agenda 21 2009-2015).
26. Våtmarkerna¹² ska ha naturliga ekosystem med goda livsmiljöer för växter och djur. Befintliga våtmarker ska bevaras och utvecklas. Ytterligare våtmarker återskapas kontinuerligt (reviderat delmål från Agenda 21 2009-2015).
Nuläge: 5,35 ha (2015).

För mål om dagvatten, se vidare under kapitlet Markanvändning och samhällsplanering.

⁹ I skyddszoner får det inte plöjas, gödslas eller spridas bekämpningsmedel. Vegetationen i zonerna ska skördas kontinuerligt genom slåtter eller bete. Skyddszoner är även viktiga för att tillgängliggöra odlingslandskapet för friluftslivet samt för att gynna den biologiska mångfalden.

¹⁰ Huddinge kommun, miljönämnden 2012.

¹¹ Vattendrag delas in, enligt följande: bäck, å, ström.

¹² Våtmarker är övergångszoner mellan land och vatten. Våtmarker är bland annat myrar (mossar och kärr), sumpskogar (våtmarker som är bevuxna med skog), våtmarksstränder vid och grunda områden i sjöar, vattendrag och hav samt småvatten.

Mått

Kommunen som geografiskt område

- Andel sjöar som uppfyller god ekologisk status (procent)
- Andel sjöar som uppfyller god kemisk status (procent)
- Fosforhalter i Långsjön (Segeltorp), Trehörningen (Sjödalen), Ornlången, Magelungen och Drevviken ($\mu\text{g/l}$)
- Siktdjup i Långsjön (Segeltorp), Trehörningen (Sjödalen), Ornlången, Magelungen och Drevviken (meter)
- Areal skydds zoner (ha)
- Antal sjöar som skyddats under året.
- Antal vandringshinder som åtgärdats under året.
- Areal återskapad våtmark (ha)

Mål från: Åtgärdsprogram för Tyresån och Kalvfjärden med bäring på målområdet

- Dagvattenutsläpp till sjöar och vattendrag begränsas så att miljö kvalitetsnormerna följs
- Utsläpp av spillvatten som beror på bräddningar, felkopplingar och läckande ledningar begränsas så att miljö kvalitetsnormerna följs
- Påverkan från enskilda avlopp minskar så att miljö kvalitetsnormerna följs
- Andelen restaurerad vattendragssträcka ökar i syfte att nå miljö kvalitetsnormerna
- Förekomst av vandringshinder minskar så att miljö kvalitetsnormerna följs
- Arealen skyddad natur ökar med syfte att värna om och utveckla naturen med särskilt fokus på förmågan att ta hand om vattnet i landskapet, livsmiljöerna för den biologiska mångfalden, värden för rekreation, kulturmiljö och friluftsliv
- Beslutade miljö kvalitetsnormer för ekologisk status nås/bibehålls i ytvatten. Övriga vatten når/bibehåller god ekologisk status.
- Beslutade miljö kvalitetsnormer för kemisk status nås/bibehålls i ytvatten. Övriga vatten når/bibehåller god kemisk status.
- Beslutade miljö kvalitetsnormer för kemisk och kvantitativ status nås/bibehålls i grundvatten.
- De badplatser där kommunerna provtar badvattenkvaliteten har godkända prov under säsongen.

Konsekvenser

Kommunen som geografiskt område

Kommunen har tagit fram två åtgärdsplaner för de mest påverkade sjöarna Trehörningen och Orlången. I dessa beskrivs vilka åtgärder som krävs för att miljö kvalitetsnormerna för dessa sjöar ska klaras. Eftersom dessa sjöar rinner vidare till andra sjöar som har miljö kvalitetsnormer påverkas även dessa sjöar av utvecklingen i Trehörningen och Orlången. Arbetet med åtgärderna finansieras av den årliga Tyresåmiljonen som kommunen har avsatt, medel från Stockholm Vatten samt årliga kommunala äskanden. Åtgärdsplaner för ytterligare sjöar kommer att tas fram under de kommande åren. Härnäst kommer åtgärdsplaner för Långsjön och Magelungen att tas fram. Vattenåtgärder av mer biologisk karaktär finansieras delvis inom ordinarie budget inom natur- och byggnadsnämndens ansvarsområde, men medel behöver också äskas för större åtgärder.

Många åtgärder sker också inom ordinarie verksamhet till exempel olika typer av tillsyn. Även Stockholm Vatten arbetar inom ordinarie verksamhet med att till exempel åtgärda felkopplingar, bräddningar och läckage i ledningsnätet.

Om miljö kvalitetsnormerna för vatten inte klaras kan sanktioner från EU beslutas.

Icke vidtagna åtgärder leder på sikt till igenväxning av sjöar, minskad artrikedom, fiskdöd, dålig badvattenkvalitet med mera.

Biologisk mångfald och friluftsliv

Nationella miljömål:

Levande skogar

Ett rikt odlingslandskap

Ett rikt växt- och djurliv

Övergripande mål

Levande skogar

”Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.”

Ett rikt odlingslandskap

”Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärden bevaras och stärks.”

Ett rikt växt- och djurliv

”Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.”

Riktlinjer från översiktsplanen som har bäring på målområdet

- Tillgodose behovet av promenad- och strövvänlig skog
- Bevara, men även utveckla skogsmarkens värden avseende friluftsliv och kulturmiljö.
- I möjligaste mån tillgängliggörs Huddinges alla gröna- och naturområden med särskilt fokus på fem identifierade entréer. De fem platserna är: Björksättra-Sundby gård, Flemingsberg-Visättra, Flottsbro, Kungens kurva (port mot Gömmarens naturreservat) och Ågesta.
- Utredning genomförs gällande om och i sådant fall hur sambandet mellan Bornsökilen och Hanvedenkilen kan värnas och stärkas.
- De strategiskt viktigaste delarna av gröstrukturen bevaras långsiktigt och naturreservat ska bildas för: Lissmadalgången (redan genomfört), Flottsbroområdet, Drevvikens strandområden (redan genomfört), Vårbystranden, Kynäsberget, Öran, Rudträsket och Kvarnsjön (redan genomfört).
- De ekologiskt särskilt känsliga områdena (ESKO) ska beaktas så att åtgärder som skadar områdets specifika känslighet undviks.

- Styra mot ett uthålligt och ekologiskt jordbruk på kommunens mark och verka för det på icke kommunalägd mark.
- Bevara och utveckla kulturlandskapets värden avseende natur, kultur och friluftsliv.
- Obebyggda stränder bevaras och bör i möjligaste mån tillgängliggöras. Där det är möjligt anordnas passager även längs vattnet förbi bebyggelse.

Delmål

Kommunen som geografiskt område

27. I skogarna ska växter och djur ges förutsättningar att leva under naturliga betingelser med livskraftiga bestånd. Arealen skogsmark som skyddas som naturreservat ska öka till 2021 enligt de områden som anges i ÖPs riktlinje (reviderat delmål från Agenda 21 2009-2015).

Nuläge: 40 procent (2015) av den totala skogsmarken.

28. Strategiskt viktig grönstruktur ska bevaras. Sambanden i sammanhängande ekosystem, gröna kilar och korridorer ska inte brytas. I svaga avsnitt ska sambanden stärkas, så att det blir lättare för människor och djur att ta sig fram (nytt mål).

29. Andelen skyddad natur ska öka med de områden som anges i riktlinjen i översiktsplanen senast 2030 (reviderat delmål från Agenda 21 2009-2015).

Nuläge: 37 procent (2015) av kommunens totala areal.

30. Den biologiska mångfalden ska bevaras, utvecklas och återskapas, så att alla naturligt förekommande växter och djur kan leva med livskraftiga bestånd och under naturliga betingelser. Invasiva arter¹³ ska bekämpas kontinuerligt (reviderat delmål från Agenda 21 2009-2015).

31. Naturen ska göras tillgänglig så att antalet besökare i naturområdena ökar till 2021 (reviderat delmål från Agenda 21 2009-2015).

Nuläge: 365 passager/1000 invånare (2015) i ett av kommunens naturreservat

Nuläge: 34,5 % (2014) av invånarna promenerar ofta på leder i skogen eller motionerar på elljusspår.

32. Naturbetesmarkerna¹⁴ ska bevaras och utvecklas samt god skötsel säkerställas. Arealen naturbetesmarker ska öka till 2021 (reviderat delmål från Agenda 21 2009-2015).

33. Våtmarksbetesmarkerna ska bevaras och utvecklas samt god skötsel säkerställas. Arealen våtmarksbete ska öka till 2021 (reviderat delmål från Agenda 21 2009-2015).

Nuläge: 35 ha(2015).

34. Ängsmarkerna¹⁵ ska bevaras och utvecklas samt god skötsel säkerställas. Arealen odödslad ängsmark ska öka till 2021 (reviderat delmål från Agenda 21 2009-2015).

Nuläge: 14 ha (2015).

¹³ t ex Jättebjörnloka, kirskaål och skunkkalla

¹⁴ Naturbetesmark är mark som använts länge (minst 20-30 år) ofta hundratals år till bete men som inte plöjts, odlats eller skördats.

35. Eklandskapet ska bevaras och utvecklas samt god skötsel säkerställas (nytt mål).
36. De tysta områdena i naturen ska värnas och utvecklas (reviderat delmål från Agenda 21 2009-2015).
37. Jordbruksmarken¹⁶ bör ej bebyggas, i syfte att bevara den biologiska mångfalden och erbjuda rekreativmiljöer (nytt mål).
Nuläge: 533 ha jordbruksmark (2015)
38. Ekologiskt jordbruk ska bedrivas på kommunens mark. Kommunen ska verka för att detta sker på övrig jordbruksmark (reviderat delmål från Agenda 21 2009-2015).
Nuläge: 27 procent ekologiskt jordbruk av total jordbruksmarkareal (2013)

Mått

Kommunen som geografiskt område

- Andel skogsmark som skyddats som naturreservat (procent)
- Andel skyddad natur (procent)
- Bekämpning av invasiva arter har skett (ja eller nej)
- Antal besökare vid utpekade punkter i naturreservaten i förhållande till folkmängden (antal/invånare)
- Andel invånare som ofta promenerar på leder i skogen eller motionerar på elljusspår (procent)
- Areal naturbetesmarker (ha)
- Areal våtmarksbetesmarker(ha)
- Areal ängsmarker (ha)
- Areal jordbruksmark (ha)
- Areal jordbruksmark som odlas ekologiskt enligt EUs eller KRAVs regler (ha)

¹⁵ Ängsmark är marker där vegetationen består av gräs och örter. Den gödslas eller plöjs inte men skördas kontinuerligt.

¹⁶ Jordbruksmark är sådan mark som används, eller nyligen använts för jordbruk. Här ingår åkermark, kultiverad betesmark, träda, naturbetesmark och ängsmark.

Konsekvenser

Kommunen som geografiskt område

Arbete och åtgärder för ökad biologisk mångfald faller till en stor del inom natur- och byggnadsnämndens ansvarsområde. Åtgärderna finansieras delvis inom ordinarie budget, men medel behöver också äskas för större åtgärder. Till exempel ingår skötsel av ängsmarker och naturbetesmarker inom ordinarie drift samt framtagande av underlag för naturreservatsbildande.

Det är viktigt att i samhällsplaneringen ta hänsyn till grönstrukturen och den biologiska mångfalden. Detta behövs till exempel för att bevara artrikedom och sammanhängande grönstruktur, för att främja människors hälsa samt för naturlig dagvattenhantering.

Markanvändning och samhällsplanering

Nationella miljömål:

God bebyggd miljö

Säker strålmiljö

Övergripande mål

God bebyggd miljö

”Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.”

Säker strålmiljö

”Människors hälsa och den biologiska mångfalden ska skyddas mot skadliga effekter av strålning.”¹⁷

Riktlinjer från översiktsplanen med bäring på målområdet

Bebyggelse och ökad sammanhållning

- Funktionsblandning av bostäder, service och arbetsplatser ska eftersträvas i alla områden.
- Vid planläggning ska det alltid provas ifall det är möjligt att få in funktioner som är underrepresenterade i området. Särskilt viktigt är det att få in service och arbetsplatser i områden som domineras av bostäder för att dessa områden ska bli mer levande och attraktiva.
- I varje kommundel och delområde ska det eftersträvas att den bostadstyp och upplåtelseform som är underrepresenterad tillskapas så att fördelningen mellan upplåtelseformerna blir mer jämn. Men i mycket goda kollektivtrafiklägen ska alltid en hög exploateringsgrad eftersträvas med i huvudsak flerbostadshus med olika upplåtelseformer.
- Samtliga kommunens delar knyts samman med omkringliggande områden via bebyggelse, mötesplatser, infrastruktur eller rekreationsstråk.

¹⁷ Stora delar av miljö kvalitetsmålet *Säker strålmiljö* utvecklas positivt. I Huddinge har t ex målet om radon i förskolor uppnåtts, vilket därför inte finns med som ett mål i detta miljöprogram. Ett allvarligt undantag är antalet fall av hudcancer, som har ökat under lång tid. För att vända den negativa trenden måste exponeringen för UV-strålning minska. Det kräver en förändring av människors livsstil och attityder kring utseende och solning. Barn och unga är särskilt känsliga då skador i unga år kan leda till hudcancer i vuxen ålder. Exponering av skadlig UV-strålning ska undvikas på platser där barn och unga vistas, t ex genom skuggande träd.

Det goda vardagslivet

- Offentlig service lokaliseras helst i bra kollektivtrafiklägen och om möjligt sker en samlokalisering med kommersiell service.
- Samhället ska utformas så att fysisk aktivitet stimuleras och i varje område ska det finnas ytor för närrecreation och spontanidrott.
- I alla samhällsbyggnadsprojekt beaktas hur miljön kan utformas så att den blir trygg och tillgänglig för samtliga individer och befintliga otrygga miljöer åtgärdas där så är möjligt.

Fler arbetsplatser inom tjänste- och kunskapssektorn

- Det befintliga näringslivet ges möjligt att växa i kommunen för att säkerställa att fler och olika typer av arbetstillfällen existerar för att kunna erbjuda förvärvsarbete till en heterogen befolkning (tillgång till arbete nära boendeplats, minskar behovet av resande).
- Verksamheter med inriktning på tjänste- och kunskapssektorn samt kommersiell service ska prövas vid planläggning i områden som saknar ett kommersiellt utbud, särskilt i anslutning till huvudkollektivtrafikstråk.

Attraktiva parker och stora strövområden

- De parkområden som pekas ut på markanvändningskartan och i strukturplanerna bevaras och utvecklas till högkvalitativa parker som kännetecknas av hög kvalitet, tillgänglighet och variation.
- De naturområden som pekas ut i strukturplanerna bevaras och utvecklas avseende kvalitet och tillgänglighet.
- Avståndet till närmaste park och lekplats bör inte överstiga 500 meter från bostaden, helst betydligt kortare.
- De gröna kilarna värnas, vilket innebär att åtgärder som splittrar och skapar barriärer inom dem i möjligaste mån ska undvikas. Vid befintliga barriärer och svaga avsnitt behöver åtgärder vidtas som stärker sambanden.
- Från bostaden bör det vara max 300 meter till ett grönområde eller park och max 800 meter till ett större grönområde.
- Större opåverkade och/eller tysta områden ska beaktas så att deras värden inte påverkas negativt.
- Det är viktigt att värna och utveckla ekosystemtjänster.
- Framtagna riktlinjer för ekologisk kompensation används vid framtagande av Projektplan för samhällsbyggnadsprojekt, detaljplaner och exploateringsavtal.

Minskad klimatpåverkan samt klimatanpassning

- Täthet, hög exploatering och funktionsblandning eftersträvas i goda kollektivtrafiklägen.
- Vid nyexploatering ska det belysas vilka eventuella klimatanpassningsåtgärder som behöver genomföras.

Vatten är en grundförutsättning

- Mälaren ska värnas som dricksvattentäkt och de åtgärder som krävs för att säkerställa en uthållig vattenförsörjning genomförs.
- Åtgärder ska göras i enlighet med kommunens Dagvattenstrategi vilket även inkluderar åtgärder avseende trafikdagvatten.
- Stränder bör i möjligaste mån tillgängliggöras med strandpromenader och gångstråk och där strandskydd saknas införs det i lämplig utsträckning när detaljplanerna ändras.
- Befintliga våtmarker skall i första hand bevaras och där brist på våtmarker/dagvattenanläggning finns bör nya återskapas. Större tillkommande dagvattenanläggningar finns markerade på markanvändningskartan.

Kulturlandskap och mark för jord- och skogsbruk

- Jordbruksmark bör ej bebyggas.

Gång-, cykel och kollektivtrafik i fokus

- Kommunen ska aktivt planera för att öka andelen kollektiv-, cykel- och gångresor genom att bygga där kollektivtrafikens turtäthet främjas.
- Prioritering av åtgärder för att skapa ett heltäckande och gent gång- och cykelnät klargörs och genomförs i kommunens gångplan (ska tas fram) samt cykelplan.
- De identifierade kollektivtrafikstråken ges prioritet för att säkra kollektivtrafikens framkomlighet.
- Kommunen ska verka för att Spårväg syd ska bli verklighet bland annat genom att säkra ett spårreservat, utrymme för depå samt aktivt medverka för utbyggnaden av strategiskt viktiga länkar.
- Parkeringsprogram och parkeringsplan ska tas fram. Genom att ta fram detta kan parkeringsfrågan tydliggöras och säkerställa att kommunens mark nyttjas på bästa sätt utan att äventyra transportsystemets funktion.
- I detaljplane- och bygglovsprocessen ska cykelparkering och bilparkering behandlas likvärdigt men vid utrymmesbrist prioriteras cykelparkering.
- Verka för goda kommunikationer mellan de regionala stadskärnorna utpekade i RUFSS 2010 samt planera för "resecentrum" i varje regional stadskärna.
- Verka för ökad kapacitet för spårbunden trafik.

Säkra livsmiljöer

- En så god ljudnivå som möjligt med låga bullernivåer ska alltid eftersträvas.
- Ett bulleråtgärdsprogram ska tas fram och åtgärder göras i enlighet med programmet så att bullerstörningarna minskar.
- Åtgärder för en god luftkvalitet ska göras bland annat i enlighet med "Åtgärdsprogram för kvävedioxid och partiklar i Stockholms län".
- Länsstyrelsens riktlinjer om när och hur riskutredningar ska tas fram vid bebyggelse nära riskkällor ska följas.
- På sikt bör verksamheter med större skyddsavstånd flytta ut från kollektivtrafknära lägen till redan störda lägen där de inte står i konflikt med stadsutvecklingen.

Riktlinjer från handelspolicyn med bäring på målområdet

- Nya dagligvarubutiker ska i största möjliga utsträckning lokaliseras på ett sätt som förbättrar tillgängligheten för de invånare som saknar tillgång till bil eller som av andra skäl har svårt att förflytta sig långa sträckor.
- Nya butiker ska i största möjliga utsträckning lokaliseras på ett sätt som minimerar de negativa miljöeffekterna, främst med avseende på effekterna av den tillkommande biltrafiken.
- I syfte att öka tillgängligheten till dagligvarubutiker, minska behovet av bil i samband med varuinköp och förbättra konkurrensen, kommer kommunen att verka för och ha en generös inställning till nya dagligvaruetableringar i bostadsnära lägen.
- Kommunen ska kontinuerligt verka för förbättringar av kollektivtrafikförsörjningen vid såväl befintliga som nya butiker.
- Nya områden för externhandel är inte aktuella.

Delmål

Kommunen som geografiskt område

39. Översiktsplanens riktlinjer ska följas.
40. Radonhalten i bostäder ska senast 2020 vara lägre än 200 Bq/m³ luft (reviderat delmål från Agenda 21 2009-2015).
Nuläge: 71 procent (2015) av mätta bostäder under året
41. Försiktighetsprincipen ska tillämpas vad gäller elektromagnetisk strålning i samhällsplaneringen¹⁸ (nytt mål).
42. Senast 2018 ska betydelsen av biologisk mångfald och värdet av ekosystemtjänster integreras i kommunens samhällsplanering (nytt mål).
43. Vid ny- och ombyggnation ska livscykelperspektiv eftersträvas (nytt mål).

¹⁸ Enligt Strålsäkerhetsmyndighetens rekommendation.

44. Uppkomsten av dagvatten ska minimeras (beslutat i Dagvattenstrategin).
45. Belastningen på nedströms liggande vattenområden ska vid exploatering, så långt det är möjligt, inte öka (beslutat i Dagvattenstrategin).
46. Hänsyn ska tas till risker av förväntade klimatförändringar och höga flöden (beslutat i Dagvattenstrategin).
47. Förorening av dagvatten ska undvikas (beslutat i Dagvattenstrategin).
48. Förorenat dagvatten ska hållas åtskilt från mindre förorenat dagvatten tills rening genomförts (beslutat i Dagvattenstrategin).
49. Dagvatten ska, där så är möjligt, i första hand infiltreras och i andra hand fördröjas innan det leds till recipient (beslutat i Dagvattenstrategin).
50. Dagvatten ska, där så är möjligt, användas som en pedagogisk, rekreativ och estetisk resurs samt gynna den biologiska mångfalden (beslutat i Dagvattenstrategin).
51. Öppna dagvattenlösningar ska, så långt det är möjligt, väljas före slutna system (beslutat i Dagvattenstrategin).
52. Befintliga öppna dagvattenlösningar ska, så långt det är möjligt, bevaras (beslutat i Dagvattenstrategin).
53. Befintliga slutna dagvattensystem ska, där så är möjligt, öppnas upp (beslutat i Dagvattenstrategin).
54. Dagvattnet ska hanteras så att skador på byggnader och anläggningar och försämrade livsmiljöer för växter och djur undviks samt att risker för människor undviks (beslutat i Dagvattenstrategin).
55. Andel nya bostäder i planer antagna efter 2008 som har trafikbuller överstigande 55 dB(A) vid fasad ska minska till 2021 (reviderat delmål från Agenda 21 2009-2015).
Nuläge: 49 procent (2015)
56. Antalet boende i bostäder som har en dygnsekvivalent ljudnivå över 55 dB(A) vid fasad, utmed kommunala vägar ska minska till 4700 personer 2024. De bostäder som åtgärdas ska efter åtgärd inte ha högre ljudnivå inomhus än 30 dB(A) ekvivalentnivå (beslutat i Åtgärdsprogram för buller).
Nuläge: 5700 personer har en dygnsekvivalent ljudnivå över 55 dB(A) vid fasad
57. Andelen transporter med gång-, cykel- och kollektivtrafik ska öka fram till 2030 (beslutat i Trafikstrategin).
Nuläge: gång- 20 procent, cykel- 5 procent, kollektiv- 25 procent, biltrafik 45 procent (2011)
58. Andelen stationsnära boende och arbetande ska öka fram till 2030 (beslutat i Trafikstrategin). *Nuläge: 39 procent bor inom 600 meter respektive 71 procent inom 1200 meter i gångavstånd från spårstation. 22 procent arbetar inom 600 meter respektive 52 procent inom 1200 meter i gångavstånd från spårstation (2012).*

Kommunens egna verksamheter

59. Grönytefaktor¹⁹ på befintliga skolor, förskolor och idrottsanläggningar ska bibehållas eller öka (Huge fastigheter ABs grönytefaktor) (nytt mål).
60. Vid nybyggnation av skolor, förskolor och idrottsanläggningar ska grönytefaktor bibehållas (Huges fastigheters ABs grönytefaktor) (nytt mål).
61. För buller inomhus i skolor och förskolor ska riktvärdena i folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus följas (beslutat i Åtgärdsprogrammet för buller).
62. Andelen förskolor som har en bullerutsatt yta över riktvärdet, 55 dB(A) ekvivalent ljudnivå för väg- och spårtrafik och/eller 70 dB(A) maximal ljudnivå för spårtrafik, på mer än 15 procent av gården ska minska till 24 procent till 2024 (beslutat i Åtgärdsprogrammet för buller).
Nuläge: 32 procent (2014)
63. Andelen skolor som har en bullerutsatt yta över riktvärdet, 55 dB(A) ekvivalent ljudnivå för väg- och spårtrafik och/eller 70 dB(A) maximal ljudnivå för spårtrafik, på mer än 15 procent av gården ska minska till 6 procent till 2024 (beslutat i Åtgärdsprogrammet för buller).
Nuläge: 26 procent (2014)

Mått

Kommunen som geografiskt område

- Radonhalten i under året mätta bostäder (Bq/m³)
- Cykeltrafikanter i förhållande till folkmängden (antal/invånare)
- Resor med kollektivtrafiken (resor/invånare)
- Andel invånare och arbetande som har max 600 meters gångavstånd till spårstation (procent)
- Andel invånare och arbetande som har max 1200 meters gångavstånd till spårstation (procent)
- Andel invånare som har max 500 meter till kollektivtrafikhållplats med turtäthet på minst 20 minuter i rusningstrafik (procent)
- Andel invånare som har max 300 meter till mindre grönyta eller park (0,1-5 ha) (procent)
- Andel invånare som har max 800 meter till större grönyta (>5 ha) (procent).
- Andel invånare som har max 400 meter till en dagligvaruaffär (procent)
- Andel invånare som har max 500 meter gångavstånd till förskola (procent)

¹⁹ Grönytefaktor är andelen grönyta i förhållande till den totala ytan inom ett definierat område. En hög grönytefaktor har betydelse för dagvattenhantering, klimatanpassning, biologisk mångfald och människors hälsa.

- Andel invånare som har max 800 meter gångavstånd till grundskola (procent)
- Färdmedelsfördelning: gång-, cykel-, kollektiv-, biltrafik (procent)
- Andel nya bostäder i planer antagna efter 2008 som har trafikbuller överstigande 55 dB(A) vid fasad (procent)
- Antal boende som inte klarar ljudnivån 55 dB(A) (antal)

Kommunens egna verksamheter

- Andel av befintliga förskolor, skolor och idrottsanläggningar (där Hüge fastigheter AB är fastighetsägare) där grönytefaktorn har bibehållits (procent)
- Andel av nybyggda förskolor, skolor och idrottsanläggningar (där Hüge fastigheter AB är fastighetsägare) där grönytefaktorn har bibehållits (procent)
- Andel förskolor med bullerutsatt yta över riktvärdet 55 dB(A) (procent)
- Andel skolor med bullerutsatt yta över riktvärdet 55 dB(A) (procent)

Konsekvenser

Kommunen som geografiskt område

Översiktsplanens riktlinjer liksom de flesta av delmålen är redan beslutade, dvs de finns redan i kommunens styrdokument och ska genomföras och följas upp i enlighet med dessa.

För kommunen som geografiskt område krävs insatser i samhällsplaneringen för att uppnå målen, exempelvis genom att planera samhället för att minimera transporter med bil och öka andelen gång-, cykel- och kollektivtrafik. I övrigt krävs informationsinsatser gentemot kommuninvånare, näringslivet och andra aktörer för att öka kunskapen om hur man kan minska växthusgasutsläppen m m. Närhet till kollektivtrafik, service och grönområden bidrar till att skapa attraktiva boendemiljöer, där man minskar bilberoendet och risken för ohälsa. Målen innebär inga direkta ökade kostnader utan handlar mer om andra arbetssätt och kunskapsspridning. Nya verktyg och metoder kan behöva arbetas fram.

Dagvattenhanteringen blir en allt viktigare fråga, då bebyggelsen ökar och klimatet förändras. Genom att undvika att hårdgöra alltför stora ytor minskar risken för skador på fastigheter och samhällsviktiga funktioner vid kraftiga skyfall. Dagvatten utgör för Huddinges del den största källan till påverkan på sjöar och vattendrag. För att miljö kvalitetsnormerna för sjöarna ska klaras måste dagvattnet tas om hand, så nära källan som möjligt.

Om miljö kvalitetsnormerna för vatten, luft och buller inte klaras kan sanktioner från EU beslutas.

Kommunens egna verksamheter

Målen om buller och grönytefaktor kan komma att komplicera planering och byggande av verksamhetslokaler. Gröna ytor kan också vara dyrare i drift. Dock har kommunen ett ansvar för att kunna erbjuda barn och unga en hälsosam miljö.

Att under lång tid utsättas för buller kan medföra allvarliga hälsokonsekvenser. En ökad mängd grönyta i form av träd och buskar bidrar bland annat till skuggade miljöer. Idag ökar antalet fall av hudcancer. Att utsättas för stor mängd UV-strålning i unga år vet man ökar risken för att drabbas. Förutom skugga bidrar gröna ytor till lokalt omhändertagande av dagvatten.

Gifter i miljön

Nationellt miljömål:

Giftfri miljö

Övergripande mål

Giftfri miljö

"Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrundsnivåerna."

Riktlinjer från översiktsplanen med bäring på målområdet

- Återanvändning och återvinning ska öka i enlighet med Avfallsplanen.
- Vid planläggning av nya exploateringsområden bör möjligheten till gemensam insamling av matavfall undersökas.
- Återvinningsstationer för förpackningsmaterial och tidningar ska vara lätt tillgängliga för medborgarna.
- Där det finns risk för markföroreningar ska undersökning göras tidigt i planeringen.

Delmål

Kommunen som geografiskt område

64. Spridning av miljögifter, t ex perfluorerade ämnen till sjöar och vattendrag ska minimeras (reviderat delmål från Agenda 21 2009-2015).
Nuläge: 12 ng/l PFOS (2013) i ytvatten i Drevviken
65. Tungmetallhalterna (bly, kadmium och kvicksilver) i avloppsslammet²⁰ ska minimeras (reviderat delmål från Agenda 21 2009-2015).
Nuläge: bly 21 mg/kg, kadmium 0,8 mg/kg, kvicksilver 0,6 mg/kg (2015)
66. Användningen av farliga ämnen och skadliga kemikalier i byggprodukter ska minimeras²¹ (nytt mål).

²⁰ I Henriksdals reningsverk, som merparten av Huddinge avloppsvatten tas om hand i.

²¹ Exempel på verktyg är databaserna BASTA och Sunda hus.

67. Ekologiskt jordbruk ska bedrivas på kommunens mark. Kommunen ska verka för att detta sker på övrig jordbruksmark.²²(reviderat delmål från Agenda 21 2009-2015).
Nuläge: 27 procent (2013) ekologiskt jordbruk av total jordbruksmark
68. Förorenade områden (av t ex tungmetaller och miljögifter) ska inte orsaka skada på människors hälsa eller miljö. Dessa områden ska fortsätta att inventeras och saneras (nytt mål).
69. Mängden insamlat hushållsavfall per invånare ska minska till 2021 jämfört med år 2000 (reviderat delmål från Agenda 21 2009-2015).
Nuläge: 328 kg/invånare (2014)
70. 2021 ska insamlade tidningar och förpackningar öka till samma nivå som rikssnittet²³ (reviderat delmål från Agenda 21 2009-2015).
Nuläge: 50 kg/invånare (2014)
71. 2020 ska minst 60 procent av enbostadshusen ha fastighetsnära insamling (beslutat i Avfallsplanen 2011).
72. 2020 ska minst 65 procent av flerbostadshusen ha fastighetsnära insamling (beslutat i Avfallsplanen 2011).
73. 2020 ska minst 70 procent av alla hushåll sortera ut matavfall (beslutat i Avfallsplanen 2011).
74. 2020 ska mängden felsorterat farligt avfall vara noll (beslutat i Avfallsplanen 2011).

Kommunens egna verksamheter

75. 2021 ska samtliga av farliga ämnen i varor och kemiska produkter som används i kommunens verksamheter och som kan ha allvarliga hälso- och/eller miljöeffekter²⁴ ha bytts ut. Detta ska ske främst inom områdena: städning, möbler, textilier, redskap i tillagningskök, lekmaterial, undervisning och engångsmaterial.
Kommunen ska verka för detta i motsvarande verksamheter som drivs i privat regi (nytt mål).
76. Andelen miljömärkta varor i kommunala verksamheter ska öka. Vid upphandling ska livscykelperspektiv eftersträvas (nytt mål).
77. Produkter och tjänster som innehåller kemikalier som är tillståndspliktiga eller omfattas av begränsningsregler²⁵ ska inte köpas in eller användas (nytt mål).

²² för att minska bekämpningsmedel och konstgödsel

²³ Rikssnittet är 69,5 kg/invånare.

²⁴ De egenskaper som avgör om kemikalier anses farliga är huruvida de bryts ned i naturen (persistens), anrikas i människor eller djur (bioackumulering) eller är giftiga (toxicitet). Ytterligare egenskaper är cancerframkallande, mutagena, reproduktionsstörande och hormonstörande. (Länsstyrelsen)

²⁵ REACH, bilaga XIV, XVII och kandidatföreteckningen

78. Andelen ekologiska livsmedel i de kommunala verksamheterna ska vara 50 procent senast 2020 (beslutat i Mål och budget).
Nuläge: 40 procent (2015)
79. 2018 ska alla kommunala verksamheter källsortera de förpackningar (glas, metall, plast, papp) och tidningar som verksamheten ger upphov till (nytt mål).
80. 2018 ska alla kommunala verksamheter sortera ut sitt matavfall (nytt mål).
81. Samtliga verksamheter, där mat serveras, ska arbeta aktivt med att minska matsvinnet (nytt mål).
82. Minst en ny återbruksverksamhet ska starta senast 2019 (nytt mål).

Mått

Kommunen som geografiskt område

- Miljögifter (PFOS, PFOA) i ytvattnet i Drevviken (ng/l)
- Inventerade och sanerade förorenade områden
- Metaller i avloppslam, bly, kadmium och kvicksilver (µg/l)
- Mängd hushållsavfall (kg/inv)
- Mängd insamlat källsorterat material (kg/invånare)
- Andel invånare i tätbebyggt område respektive glesbebyggt område som har max 400 meter respektive 800 meter till en återvinningsstation (procent)
- Andel enbostadshus med fastighetsnära insamling (procent) (Sortera hemma)
- Andel flerbostadshus med fastighetsnära insamling (procent)
- Andel hushåll som sorterar ut matavfall (procent)
- Andel felsorterat farligt avfall (procent)

Kommunens egna verksamheter

- Andel skadliga kemikalier som fasats ut (procent)
- Produkter och tjänster som innehåller kemikalier som är tillståndspliktiga eller omfattas av begränsningsregler har köpts in (ja eller nej).
- Andel avtal där miljökrav ställs (procent)
- Andel ekologiska livsmedel i kommunala verksamheter
- Andel kommunala verksamheter som källsorterar förpackningar (procent)
- Andel kommunala verksamheter som sorterar ut sitt matavfall (procent)

Konsekvenser

Kommunen som geografiskt område

Det kommunala bolaget SRV återvinning AB har kommunens uppdrag att ansvara för avfallshanteringen i kommunen. Ökad service till invånarna kan innebära ökade kostnader. Detta regleras främst via avfallstaxan.

Ansvar för tidnings- och förpackningsinsamlingen ligger i dag på Förpacknings- och tidningsinsamlingen. Företagen som tillverkar förpackningar, ska också se till att dessa samlas in. En statlig utredning pågår, där ansvaret för insamlingen av förpackningar föreslås övergå i kommunal regi. Detta kan få konsekvenser för hur kommunen väljer att organisera detta.

Tungmetaller och miljögifter så som perfluorerade ämnen ger hälsorisker om de till exempel återfinns i dricksvatten. De kan även leda till förgiftning av växter och djur.

Att bedriva ekologiskt jordbruk är viktigt för att minska giftspridningen. Det ekologiska jordbruket kan ge lite lägre avkastning än det konventionella.

Vid exploatering tillkommer kostnader då förorenad mark behöver saneras.

Kommunens egna verksamheter

Ekologiska livsmedel är i många fall något dyrare än konventionellt producerade livsmedel. Kommunen har under flera år framgångsrikt bedrivit arbete för att öka andelen ekologiskt utan att ha extra medel avsatta. Detta har lyckats genom att planera måltiderna annorlunda, dra ner på mängden kött och använda livsmedel efter säsong.

Liksom vid inköp av ekologiska livsmedel är miljömärkta produkter ofta något dyrare. Dessutom krävs det vid upphandlingar en relativt god marknadskänedom. En upphandlingsprocess som inte bara utvärderar anbud på priset kräver större kunskap. Därmed kan det behövas utbildningsinsatser för kommunens verksamheter.

Om kommunen inte vidtar åtgärder för att minska farliga kemikalier riskeras hälsan för dem som kommunens verksamheter är till för och för kommunens anställda.

På avfallssidan innebär det ingen ökad kostnad att sortera i olika fraktioner. Initialt krävs en mindre kostnad för installation av avfallskärl där dessa inte finns.

Informera och engagera

(Inget specifikt nationellt miljömål)

Övergripande mål

Huddinges invånare och verksamma samt anställda i Huddinge kommun ska ha god kännedom om miljöproblemen och hur deras val till vardags påverkar möjligheterna att nå miljömålen. Kommunens ansvar är att inspirera, uppmuntra och stödja miljöförbättrande insatser gentemot dem. Ambitionen är att invånare och verksamma ska uppleva miljöarbetet som utvecklande och att det är lätt att göra rätt. Samverkan är en nyckelfaktor i arbetet. Detta gäller mellan enskilda människor, mellan kommunala verksamheter och mellan kommunen, boende och verksamma.

Delmål

Kommunen som geografiskt område

83. Det ekologiska fotavtrycket²⁶ ska senast 2030 minska till 3,5 globala hektar (vilket motsvarar 2 jordklot) (beslutat i Mål och budget, Hållbart Huddinge 2030).
Nuläge: 5,5 globala hektar (2004)
84. Antalet miljöcertifierade och miljödiplomerade företag ska öka till 2021 (reviderat delmål från Agenda 21 2009-2015).
Nuläge: 134 st (2015)
85. Kommunens miljöarbete ska årligen synliggöras genom arrangemang och kampanjer (nytt mål).
86. De som bor och verkar i Huddinge ska ha tillgång till information och verktyg som möjliggör och inspirerar till bra vardagliga miljöval och är en hjälp för att undvika skadliga kemikalier (nytt mål).
87. Naturinformation och naturguidningar ska utvecklas kontinuerligt. Skyltar och broschyrer ska finnas i och om alla naturreservat. Naturinformation på webb och i sociala media ska hållas uppdaterad (nytt mål).
88. Energi- och klimatrådgivningen ska fortsätta att finnas tillgänglig för privatpersoner, företag och organisationer (reviderat delmål från Agenda 21 2009-2015).

Kommunens egna verksamheter

89. Anställda och förtroendevalda i kommunen ska ha grundläggande kunskap om miljöfrågor (beslutat i Plan för miljöarbete).
90. Utbildning i internt miljöarbete ska ingå i introduktionen för nyanställda chefer (nytt mål)
91. Miljöfrågor ska vara en del av den pedagogiska verksamheten (nytt mål).

²⁶ För att beräkna det ekologiska fotavtrycket utgår man från statistik över vad vi konsumerar av olika varor och tjänster för att uppskatta hur mycket av naturens produktiva områden som har behövts för denna konsumtion, oavsett var i världen produktionen sker.

92. Andelen förskolor och skolor med certifieringen Grön Flagg, Skola för hållbar utveckling eller motsvarande ska öka till 20 procent senast 2021 (reviderat delmål från Agenda 21 2009-2015).

Nuläge: 13,5 procent (2015)

Mått

Kommunen som geografiskt område

- Ekologiskt fotavtryck (globala hektar)
- Antal miljöcertifierade och miljödiplomerade företag
- Antal publika arrangemang/kampanjer
- Arbete har skett för att informera och ge verktyg för invånarna att agera miljösmart (ja/nej)
- Arbete har skett med naturinformation (ja/nej)

Kommunen egna verksamheter

- Andel medarbetare som har genomgått grundläggande miljöutbildning (procent)
- Internt miljöarbete ingår i utbildningen för nyanställda chefer (ja/nej)
- Andel förskolor och skolor som är certifierade med Grön Flagg eller Skola för hållbar utveckling. (procent)

Konsekvenser

Kommunen som geografiskt område

Arbetet med att engagera och informera invånarna har idag begränsade resurser. En ökad ambitionsnivå i detta arbete, som miljöprogrammet föreslår, innebär att ökade resurser behöver avsättas. Det handlar både om personella resurser och om resurser för genomförande av åtgärder.

Kommunens egna verksamheter

Målet om att alla anställda ska ha grundläggande kunskap om miljöfrågor är inget nytt mål utan har funnits sedan länge i kommunen. Tidigare har kommunen haft en webbutbildning som samtliga anställda gjorde. Ett liknande upplägg är troligtvis den effektivaste metoden eftersom det innebär att varje anställd avsätter ca en timme någon gång under sin anställning i kommunen. Kostnad tillkommer för att köpa in utbildningen. Internt miljöarbete ingår redan nu i utbildningen för nyanställda chefer. Att certifiera skolor enligt någon etablerad certifiering innebär en kostnad för de skolor och förskolor som certifierar sig.

Mått och målöversikt

Mått	Enhet	Mät-intervall	Mål
Klimat och luft			
Växthusgasutsläpp per invånare	ton/inv	årligen	1. Växthusgasutsläppen ska minska till 1,0 ton/invånare (74 procent jämfört med 1990) (produktionsperspektivet) senast 2030 och senast 2050 ska nettoutsläppen vara 0 ton/invånare
Växthusgasutsläpp per sektor	procent ton/inv	årligen	1. Växthusgasutsläppen ska minska till 1,0 ton/invånare (74 procent jämfört med 1990) (produktionsperspektivet) senast 2030 och senast 2050 ska nettoutsläppen vara 0 ton/invånare
Koldioxidfotavtrycket	ton/inv	vart femte år	2. Koldioxidfotavtrycket (konsumtionsperspektivet) ska minska till 4,0 ton/invånare senast 2030 jämfört med 2004 och 1,0 ton till 2050.
Halten kvävoxider årsmedelvärde	µg/m ³	vart femte år	3. Halten av kvävedioxid ska inte överstiga 20 mikrogram per kubikmeter luft beräknat som ett årsmedelvärde
Halten partiklar årsmedelvärde	µg/m ³	vart femte år	4. Halten av partiklar (PM10) ska inte överstiga 15 mikrogram per kubikmeter luft beräknat som ett årsmedelvärde
Energianvändning i Huges fastighetsbestånd	procent	årligen	5. Energianvändningen per kvadratmeter i Huges fastighetsbestånd ska minska med 30 procent till 2020, 40 procent till 2030 och 50 procent till 2050 jämfört med 2008
Mängden producerad el från sol och vind i Huges bestånd	MWh	årligen	6. Mängden framställd energi från solkraft och vindkraft från olika aktörer i kommunen ska öka jämfört med 2014
Antal tankställen och laddplatser för förnyelsebara drivmedel	antal	årligen	7. Antal tankställen och laddplatser för förnyelsebara drivmedel ska öka till 2021 jämfört med 2015
Andel miljöbilar	procent	årligen	8. Andelen miljöbilar (statlig definition) ska uppgå till minst 40 procent 2021

Mått	Enhet	Mät-intervall	Mål
fortsättning Klimat och luft			
Andel nybyggda lokaler som är miljöcertifierade	procent	årligen	9. Samtliga nybyggda kommunala lokaler ska fr.o.m. 2017 vara certifierade enligt något av de etablerade miljöcertifierings-systemen
Energianvändning i kommunala lokaler	kWh/m ²	årligen	10. Energianvändningen i kommunens verksamhetslokaler ska senast 2020 vara högst 137 kWh/m ²
Antal arrendegårdar där direktverkande el fasats ut	antal	årligen	11. Uppvärmningen med direktverkande el i arrendegårdarna ska vara helt utfasad 2021
Andel förnyelsebar energi i kommunala lokaler (Sekom ²⁷)	procent	årligen	12. Andelen förnyelsebar energi i kommunala lokaler ska utgöra minst 95 procent av den totala energiförbrukningen 2021
Koldioxidutsläpp från kommunens tjänsteresor (Sekom)	procent, kg/anställd	årligen	14. Koldioxidutsläppen per anställd från tjänsteresor med bil och flyg ska minska med 50 procent till 2021 jämfört med 2014
Koldioxidutsläpp från kommunens arbetspendlingsresor	procent, kg/anställd	mäts 2017 och 2021	15. Koldioxidutsläppen per anställd från arbetspendlingsresor ska minska till 2021 jämfört med 2017
Andel fordon med förnyelsebara drivmedel i kommunens fordonsflotta	procent	årligen	13. Kommunens fordonsflotta ska vara fossiloberoende 2025.
Koldioxidutsläpp från kommunen varutransporter	ton	årligen	16. Koldioxidutsläppen från kommunens varutransporter ska minska 2021 jämfört med 2013
Andel inköp mängd kött och charkprodukter av nöt- och fläskkött i förhållande till den totala inköpsmängden livsmedel	procent	årligen	17. Inköpt mängd kött och charkprodukter av nöt- och fläskkött ska minska till 2021 jämfört med 2016 i förhållande till den totala inköpsmängden livsmedel.

²⁷ Sverige ekokommuners nyckeltal

Mått	Enhet	Mät-intervall	Mål
Vatten			
Andel sjöar som uppfyller god ekologisk status	procent	vart sjätte år	18. Minst god ekologisk och kemisk status i alla sjöar, vattendrag och våtmarker som har miljö kvalitetsnorm ska uppnås senaste 2021. Inget vatten får försämrats
Andel sjöar som uppfyller god kemisk status	procent	vart sjätte år	18. Minst god ekologisk och kemisk status i alla sjöar, vattendrag och våtmarker som har miljö kvalitetsnorm ska uppnås senaste 2021. Inget vatten får försämrats
Fosforhalter i Långsjön (Segeltorp), Trehörningen (Sjödalen), Ornlången, Magelungen och Drevviken	µg/l	årligen	19. Näringstillförseln till sjöar och vattendrag från t ex dagvatten, avloppsledningar, enskilda avlopp, jordbruk, gödselanläggningar med mera ska minska. Fosforhalterna i Huddinges fem mest påverkade sjöar ska senaste 2021 minska till: Långsjön (Segeltorp): ca 23 µg/l, Trehörningen (Sjödalen): ca 28 µg/l, Ornlången: ca 23 µg/l, Magelungen: ca 22 µg/l, Drevviken : ca 18 µg/l
Siktdjup i Långsjön (Segeltorp), Trehörningen (Sjödalen), Ornlången, Magelungen och Drevviken	meter	årligen	20. Siktdjupet i Huddinges fem mest påverkade sjöar ska senaste 2021 öka till: Långsjön (Segeltorp): ca 2,0 m Trehörningen (Sjödalen): ca 1,8 m Ornlången: ca 1,9 m Magelungen: ca 2,2 m Drevviken : ca 2,2 m
Areal skydds zoner	ha	årligen	21. Påverkan/ läckage av näringsämnen från jordbruk och gödselhantering ska minimeras. Skydds zoner ska införas senast 2017 på kommunalägd jordbruksmark. Kommunen ska verka för att detta även sker på övrig jordbruksmark.
Antal sjöar som skyddats under året	antal	årligen	22. Värdefulla sjöar ska ges ett långsiktigt skydd genom naturreservatsbildning, enligt fastställt program för skydd av sjöar med höga natur- och rekreations-värden. Öran, Rudträsket, Ådran, Mälaren (Vårby-stranden) ska skyddas senast 2021

Mått	Enhet	Mät-intervall	Mål
fortsättning Vatten			
Antal vandringshinder som åtgärdats under året	antal	årligen	25. Konstruerade vattenhinder ska åtgärdas kontinuerligt för att underlätta för utter, fiskar, vattenlevande insekter med flera att ta sig fram
Areal återskapad våtmark	ha	årligen	26. Våtmarkerna ska ha naturliga ekosystem med goda livsmiljöer för växter och djur. Befintliga våtmarker ska bevaras och utvecklas. Ytterligare våtmarker återskapas kontinuerligt
Biologisk mångfald			
Andel skogsmark som skyddats som naturreservat	procent	årligen	27. I skogarna ska växter och djur ges förutsättningar att leva under naturliga betingelser med livskraftiga bestånd. Arealen skogsmark som skyddas som naturreservat ska öka till 2021 enligt de områden som anges i ÖPs riktlinje.
Andel skyddad natur (Sekom)	procent	årligen	29. Andelen skyddad natur ska öka med de områden som anges i riktlinjen i översiktsplanen senast 2030.
Bekämpning av invasiva arter har skett	ja eller nej	årligen	30. Den biologiska mångfalden ska bevaras, utvecklas och återskapas, så att alla naturligt förekommande växter och djur kan leva med livskraftiga bestånd och under naturliga betingelser. Invasiva arter ska bekämpas kontinuerligt
Antal besökare vid utpekade punkter i naturreservaten i förhållande till folkmängden	antal/invånare	årligen	31. Naturen ska göras tillgänglig så att antalet besökare i naturområdena ökar
Andel invånare som ofta promenerar på leder i skogen eller motionerar på elljusspår	procent	vart tredje år	31. Naturen ska göras tillgänglig så att antalet besökare i naturområdena ökar

Mått	Enhet	Mät-intervall	Mål
fortsättning Biologisk mångfald			
Areal naturbetesmarker	ha	årligen	32. Naturbetesmarkerna ska bevaras och utvecklas samt god skötsel säkerställas. Arealen naturbetesmarker ska öka till 2021.
Areal våtmarksbetesmarker	ha	årligen	33. Våtmarksbetesmarkerna ska bevaras och utvecklas samt god skötsel säkerställas. Arealen våtmarksbete ska öka till 2021.
Areal ängsmarker	ha	årligen	34. Ängsmarkerna ska bevaras och utvecklas samt god skötsel säkerställas. Arealen ogrödslad ängsmark ska öka till 2021.
Areal jordbruksmark	ha	årligen	37. Jordbruksmarken bör ej bebyggas, i syfte att bevara den biologiska mångfalden och erbjuda rekreativmiljöer
Areal jordbruksmark som odlas ekologiskt enligt EUs eller KRAVs regler (Sekom)	ha	årligen	38. Ekologiskt jordbruk ska bedrivas på kommunens mark. Kommunen ska verka för att detta sker på övrig jordbruksmark.
Markanvändning och samhällsplanering			
Radonhalten i under året mätta bostäder	Bq/m ³	årligen	40. Radonhalten i bostäder ska senast 2020 vara lägre än 200 Bq/m ³ luft
Cykeltrafikanter i förhållande till folkmängden	antal/in vånare	årligen	57. Andelen transporter med gång-, cykel- och kollektivtrafik ska öka fram till 2030
Resor med kollektivtrafiken (Sekom)	resor/in vånare	årligen	57. Andelen transporter med gång, cykel och kollektivtrafik ska öka fram till 2030
Andel boende och arbetande som har max 600 meters gångavstånd till spårstation	procent	mäts var tredje år	58. Andelen stationsnära boende och arbetande ska öka fram till 2030
Andel boende och arbetande som har max 1200 meters gångavstånd till spårstation	procent	mäts var tredje år	58. Andelen stationsnära boende och arbetande ska öka fram till 2030

Mått	Enhet	Mät-intervall	Mål
fortsättning Markanvändning och samhällsplanering			
Andel invånare som har max 500 meter till kollektivtrafikhållplats med turtäthet på minst 20 minuter i rusningstrafik	procent	årligen	57. Andelen transporter med gång-, cykel- och kollektivtrafik ska öka fram till 2030
Andel invånare som har max 300 meter till mindre grönyta eller park (0,1-5 ha)	procent	årligen	Följer upp ÖP-riktlinje
Andel invånare som har max 800 meter till större grönyta (>5 ha)	procent	årligen	Följer upp ÖP-riktlinje
Andel invånare som har max 400 meter till en dagligvaruaffär	procent	årligen	Följer upp ÖP-riktlinje
Andel invånare som har max 500 meter gångavstånd till förskola	procent	årligen	Följer upp ÖP-riktlinje
Andel invånare som har max 800 meter gångavstånd till grundskola	procent	årligen	Följer upp ÖP-riktlinje
Färdmedelsfördelning: gång, cykel, kollektivtrafik, bil	procent	mäts var tredje år	57. Andelen transporter med gång-, cykel- och kollektivtrafik ska öka fram till 2030
Andel nya bostäder i planer antagna efter 2008 som har trafikbuller överstigande 55 dB(A) vid fasad	procent	årligen	55. Andel nya bostäder i planer antagna efter 2008 som har trafikbuller överstigande 55 dB(A) vid fasad ska minska till 2021.

Mått	Enhet	Mät-intervall	Mål
fortsättning Markanvändning och samhällsplanering			
Antal boende som inte klarar ljudnivån 55 dB(A)	antal	årligen	56. Antalet boende i bostäder som har en dygnsekvivalent ljudnivå över 55 dB(A) vid fasad, utmed kommunala vägar ska minska till 4700 personer 2024. De bostäder som åtgärdas ska efter åtgärd inte ha högre ljudnivå inomhus än 30 dB(A) ekvivalent nivå.
Andel av befintliga förskolor, skolor och idrottsanläggningar (där Huce fastigheter AB är fastighetsägare) där grönytefaktorn har bibehållits	procent	Vid förändring på platsen	59. Grönytefaktorn på befintliga skolor, förskolor och idrottsanläggningar ska bibehållas eller öka
Andel av nybyggda förskolor, skolor och idrottsanläggningar (där Huce fastigheter AB är fastighetsägare) där grönytefaktorn har bibehållits	procent	Vid förändring på platsen	60. Vid nybyggnation av skolor, förskolor och idrottsanläggningar ska grönytefaktorn bibehållas
Andel förskolor med bullerutsatt yta över riktvärdet 55 dB(A)	procent	årligen	62. Andelen förskolor som har en bullerutsatt yta över riktvärdet, 55 dB(A) ekvivalent ljudnivå för väg- och spårtrafik och/eller 70 dB(A) maximal ljudnivå för spårtrafik, på mer än 15 procent av gården ska minska till 24 procent till 2024
Andel skolor med bullerutsatt yta över riktvärdet 55 dB(A)	procent	årligen	63. Andelen skolor som har en bullerutsatt yta över riktvärdet, 55 dB(A) ekvivalent ljudnivå för väg- och spårtrafik och/eller 70 dB(A) maximal ljudnivå för spårtrafik, på mer än 15 procent av gården ska minska till 6 procent till 2024
Gifter i miljön			
Miljögifter (PFOS, PFOA) i ytvattnet i Drevviken	ng/l	årligen	64. Spridning av miljögifter, t ex perfluorerade ämnen till sjöar och vattendrag ska minimeras

Mått	Enhet	Mät-intervall	Mål
fortsättning Gifter i miljön			
Inventerade och sanerade förorenade områden		årligen	68. Förorenade områden (av t ex tungmetaller och miljögifter) ska inte orsaka skada på människors hälsa eller miljö. Dessa områden ska fortsätta att inventeras och saneras
Metaller i avloppslam, bly, kadmium och kvicksilver (Sekom)	µg/l	årligen	65. Tungmetallhalterna (bly, kadmium och kvicksilver) i avloppslammet ska minimeras
Mängd hushållsavfall (Sekom)	kg/inv	årligen	69. Mängden insamlat hushållsavfall per invånare ska minska 2021 jämfört med år 2000
Mängd insamlat källsorterat material	kg/invånare	årligen	70. 2021 ska insamlade tidningar och förpackningar öka till samma nivå som riksnittet
Andel invånare i tätbebyggt område respektive glesbebyggt område som har max 400 m respektive 800 m till en återvinningsstation	procent	årligen	Följer upp ÖP-riktlinje
Andel enbostadshus med fastighetsnära insamling (Sortera hemma)	procent	årligen	71. 2020 ska minst 60 procent av enbostadshusen ha fastighetsnära insamling
Andel flerbostadshus med fastighetsnära insamling	procent	årligen	72. 2020 ska minst 65 procent av flerbostadshusen ha fastighetsnära insamling
Andel felsorterat farligt avfall	procent	årligen	74. 2020 ska mängden felsorterat farligt avfall vara noll
Andel hushåll som sorterar ut matavfall	procent	årligen	73. 2020 ska minst 70 procent av alla hushåll sortera ut matavfall

Mått	Enhet	Mät-intervall	Mål
fortsättning Gifter i miljön			
Andel skadliga kemikalier som fasats ut	procent	årligen	75. 2021 ska samtliga av de farliga ämnen i varor och kemiska produkter som används i kommunens verksamheter och som kan ha allvarliga hälso- och/eller miljöeffekter ha bytts ut. Detta ska ske främst inom områdena: städning, möbler, textilier, redskap i tillagningskök, lekmaterial, undervisning och engångsmaterial. Kommunen ska verka för detta i motsvarande verksamheter som drivs i privat regi
Produkter och tjänster som innehåller kemikalier som är tillståndspliktiga eller omfattas av begränsningsregler har köpts in	ja eller nej	årligen	77. Produkter och tjänster som innehåller kemikalier som är tillståndspliktiga eller omfattas av begränsningsregler ²⁸ ska inte köpas in eller användas
Andel avtal där miljökrav ställs	procent	årligen	76. Andelen miljömärkta varor i kommunala verksamheter ska öka. Vid upphandling ska livscykelperspektiv beaktas
Andel ekologiska livsmedel i kommunala verksamheter	procent	årligen	78. Andelen ekologiska livsmedel i de kommunala verksamheterna ska vara 50 procent senast 2020
Andel kommunala verksamheter som källsorterar förpackningar	procent	årligen	79. 2018 ska alla kommunala verksamheter källsortera de förpackningar (glas, metall, plast, papp) och tidningar som verksamheten ger upphov till
Andel kommunala verksamheter som sorterar ut sitt matavfall	procent	årligen	80. 2018 ska alla kommunala verksamheter sortera ut sitt matavfall

²⁸ REACH, bilaga XIV, XVII och kandidatföreteckningen

Mått	Enhet	Mät-intervall	Mål
fortsättning Informera och engagera			
Ekologiskt fotavtryck	globala hektar	vart femte år	83. Det ekologiska fotavtrycket ska senast 2030 minska till 3,5 globala hektar
Antal miljöcertifierade och miljödiplomerade företag	antal	årligen	84. Antalet miljöcertifierade och miljödiplomerade företag ska öka till 2021
Antal publika arrangemang /kampanjer	antal	årligen	85. Kommunens miljöarbete ska årligen synliggöras genom arrangemang och kampanjer
Arbete har skett för att informera och ge verktyg för invånarna att agera miljösmart	ja/nej	årligen	86. De som bor och verkar i Huddinge ska ha tillgång till information och verktyg som möjliggör och inspirerar till bra vardagliga miljöval och är en hjälp för att undvika skadliga kemikalier
Arbete har skett med naturinformation	ja/nej	årligen	87. Naturinformationen och naturguidningar ska utvecklas kontinuerligt. Skyltar och broschyrer ska finnas om alla naturreservat. Naturinformation på webb och i sociala media ska hållas uppdaterad
Andel medarbetare som har genomgått grundläggande miljöutbildning	procent	årligen	89. Anställda och förtroendevalda i kommunen ska ha grundläggande kunskap om miljöfrågor
Internt miljöarbete ingår i utbildningen för nyanställda chefer	ja/nej	årligen	90. Utbildning i internt miljöarbete ska ingå i introduktionen för nyanställda chefer
Andel förskolor och skolor som är certifierade med Grön Flagg eller Skola för hållbar utveckling	procent	årligen	92. Andelen förskolor och skolor med certifieringen Grön Flagg, Skola för hållbar utveckling eller motsvarande ska öka till 20 procent senast 2021

Huddinges miljöprogram i relation till omvärlden

Huddinge kommun är beroende av sin omvärld. Kommunens miljö och invånare både påverkas av de globala miljöproblemen och bidrar till dem. Vi behöver därför förhålla oss till den forskning, de överenskommelser och det arbete som görs på internationell, nationell och regional nivå. Nedan beskrivs några av de viktigaste delarna som kommunen behöver ta hänsyn till i sitt strategiska miljöarbete och vid utformning av lokala mål och åtgärder.

Planetära gränser²⁹

Begreppet planetens hållbara gränser publicerades första gången 2009 och identifierar de miljöprocesser som styr jordens stabilitet. Begreppet som utvecklades vid forskningsinstitutet Stockholm Resilience Centre innebär att det finns nio miljöproblem i världen och att vart och ett utav dem har en gräns för vad jorden kan hantera.

De nio planetära gränserna är:

1. Klimatförändring
2. Förlust av biologisk mångfald
3. Ozonskiktets uttunning i stratosfären
4. Havsförsurning
5. Biogeokemiska flöden (fosfor- och kvävecykler)
6. Förändrad markanvändning (t.ex. avskogning)
7. Färskvattenanvändning
8. Aerosoler i atmosfären (mikroskopiska partiklar i atmosfären som påverkar klimatet och levande organismer)
9. Nya kemiska substanser ("Novel entities": t.ex. organiska föroreningar, radioaktivt material, nanomaterial och mikroplaster).

Forskarna bedömer att fyra av de nio planetära gränserna nu överskrids. Dessa är klimatförändringar, förlust av biologisk mångfald, förändrad markanvändning samt biogeokemiska flöden av kväve och fosfor.

Överskridandet beror på oss människor och att vi har allt större påverkan på klimat och miljö och knapar för hårt på jordens resurser. Att överskrida planetens gränser innebär stora risker för dagens och framtida samhällen. Genom att överskrida gränserna riskerar t ex marina ekosystem att förändras dramatiskt till följd av försurning och övergödning. Ett annat scenario är att temperaturer stiger så mycket att det hotar jordbruksproduktion, infrastruktur och människors hälsa. Ytterligare en konsekvens kan vara att fortsatt förlust av biologisk mångfald urholkar tillhandahållandet av de ekosystemtjänster som mänskliga samhällen är beroende av.

²⁹ www.stockholmresilience.org

17 globala mål³⁰

På FN:s toppmöte den 25-27 september 2015 beslutade världens ledare om 17 nya globala mål för hållbar utveckling. Dessa ersätter de åtta tidigare milleniemålen och kommer att vägleda internationellt utvecklingsamarbete fram till 2030. De 17 globala målen är:

1. Utrota fattigdom i alla dess former, överallt.
2. Utrota hunger, uppnå matsäkerhet och förbättrad kost samt främja ett hållbart jordbruk.
3. Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar.
4. Säkerställa inkluderande och rättvis utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.
5. Uppnå jämställdhet och stärka alla kvinnors och flickors ställning.
6. Säkerställa tillgänglighet och hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla
7. Säkerställa tillgång till prisvärd, pålitlig, hållbar och modern energi för alla.
8. Främja kontinuerlig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning och anständigt arbete för alla.
9. Bygga motståndskraftig infrastruktur, främja inkluderande och hållbar industrialisering och främja innovation.
10. Minska ojämlikhet inom och mellan länder.
11. Gör städer och boplatser inkluderande, säkra, flexibla och hållbara.
12. Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster.
13. Vidta brådskande åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess effekter.
14. Bevara och hållbart nyttja hav, sjöar och marina resurser för hållbar utveckling.
15. Hållbart skogsbruk, stoppa ökenspridning, bromsa och vända markförstöring samt hejda förlusten av biologisk mångfald.
16. Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, ge tillgång till rättssystem för alla och bygga effektiva, ansvarstagande och inkluderande institutioner på alla nivåer.
17. Stärka verktyg för genomförande och vitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling.

De nationella miljökvalitetsmålen³¹

De nationella miljökvalitetsmålen har beslutats av riksdagen och utgör grunden i den svenska miljöpolitiken. Målen och dess preciseringar beskriver det tillstånd i den svenska miljön som

³⁰ www.globalamalen.se

³¹ www.miljomal.se

miljöarbetet ska leda till. Preciseringarna används också i det löpande uppföljningsarbetet av målen. Generationsmålet anger inriktningen för den omställning som behöver ske inom en generation för att miljökvalitetsmålen ska nås. Etappmålen är steg på vägen för att nå generationsmålet och ett eller flera miljökvalitetsmål. De 16 nationella miljökvalitetsmålen är:

1. Begränsad klimatpåverkan
2. Frisk luft
3. Bara naturlig försurning
4. Giftfri miljö
5. Skyddande ozonskikt
6. Säker strålmiljö
7. Ingen övergödning
8. Levande sjöar och vattendrag
9. Grundvatten av god kvalitet
10. Hav i balans samt levande kust och skärgård
11. Myllrande våtmarker
12. Levande skogar
13. Ett rikt odlingslandskap
14. Storslagen fjällmiljö
15. God bebyggd miljö
16. Ett rikt växt- och djurliv

Miljökvalitetsmålen följs upp med en rapport varje år och en fördjupad utvärdering en gång per mandatperiod till regeringen. Respektive myndighet ansvarar för uppföljningen av sina miljökvalitetsmål. Naturvårdsverket sammanställer sedan uppföljningarna och lämnar en samlad redovisning till regeringen. Uppföljningen innehåller en bedömning om dagens styrmedel och om de åtgärder som görs före år 2021 är tillräckliga för att nå målen. Bedömningen sammanfattas i betyget ja, nära eller nej.

Regionalt miljömålsarbete

Länsstyrelserna i landet har en samordnande roll i det regionala arbetet med de nationella miljökvalitetsmålen. I Stockholms län arbetar länsstyrelsen tillsammans med kommuner, näringsliv, frivilliga organisationer och andra aktörer för att miljömålen ska få genomslag i länet och för att miljön ska bli bättre. I Stockholms län är miljömålsarbetet organiserat i en regional miljömålsdialog.³² Inom ramen för den regionala miljömålsdialogen har sex av de 16 nationella miljömålen som ska nås till år 2021 valts ut för prioriterade insatser i länet. Arbetet med de prioriterade miljömålen ska samordnas med övriga insatser som görs i länet. Som ett stöd i hur

³² www.lansstyrelsen.se/stockholm

detta görs har regionala miljömålsrådet hittills enats om ett antal strategier, åtgärdsprogram och gemensamma insatser.

De prioriterade miljömålen för Stockholms län är:

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Giftfri miljö
- Ingen övergödning
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Strategier finns framtagna för målen Ingen övergödning, Giftfri miljö och för Ett rikt växt- och djurliv.

Huddinge kommun i samverkan

Huddinge kommun är en ekokommun, vilket innebär att kommunen är medlem i föreningen Sveriges ekokommuner, Sekom. Genom medlemskapet får kommunen tillgång till ett nätverk bestående av ett stort antal andra svenska kommuner och landsting för erfarenhetsutbyte och kunskapsspridning. Sekom arbetar även med att påverka beslutsfattare i viktiga frågor som rör det uthålliga samhället. Som medlem är kommunen med och påverkar. Till Sekom rapporterar kommunen årligen in siffror till de tolv nyckeltal som nätverket har tagit fram för att mäta tillståndet i medlemskommunerna. Sekoms medlemmar ska i alla politiska beslut ta hänsyn till de fyra hållbarhetsprinciperna³³:

1. Ämnen som är tagna från berggrunden får inte öka i naturen

Principen innebär att vi ska arbeta för att minska spridning och nyanvändning av material som hämtas ur berggrunden och som negativt påverkar miljön, exempelvis tungmetaller och olja. Detta kan ske genom att minska användningen av dessa ämnen och samtidigt öka återanvändningen av de ämnen som redan finns i samhället.

2. Ämnen från samhällets produktion får inte öka i naturen

Detta handlar exempelvis om att minska kemikalieanvändningen, öka vår återvinning och källsortering och sträva efter att minska förorenande utsläpp till luft och vatten.

³³ www.sekom.se

3. Det fysiska underlaget för naturens kretslopp och mångfald får inte utarmas

Principen innebär att vi inte ska använda våra resurser i en snabbare takt än vad naturen hinner återskapa, exempelvis avverka mer skog eller fiska mer än vad som motsvarar återväxten. Det innebär också att vi ska undvika olika former av manipulation av ekosystemen, såsom att förändra grundvattenflöden, skapa jorderosion eller att asfaltera över bördig jordbruksmark.

4. Vi ska ha en effektiv och rättvis resursfördelning så att människor kan tillgodose sina behov

Ett samhälle kan aldrig bli långsiktigt hållbart om inte människor mår bra. Detta innebär exempelvis att vi behöver ha ett demokratiskt samhälle där medborgarnas synpunkter tas tillvara.

Kommunen har även genom Södertörnssamarbetet samarbete inom miljöområdet. Södertörnskommunerna tar årligen fram en nyckeltalsrapport med jämförande miljönyckeltal. I Södertörns utvecklingsprogram anges att Södertörnskommunerna ska leda omställningen till ett klimateffektivt samhälle. Inom detta område har kommunerna uppdrag kring att genomföra omställningen till samordnad varudistribution och kring att arbeta för en förstärkt infrastruktur för förnyelsebara drivmedel.³⁴

Metod för kommunens interna miljöarbete³⁵

Kommunen är den näst största arbetsgivaren i Huddinge kommun med nära 6000 anställda. Kommunens verksamheter omfattar service- och tjänsteproduktion, myndighetsutövning, förvaltning av mark och fastigheter, upphandling, vård- och omsorg samt utbildning. Eftersom kommunen genom sin verksamhetsutövning påverkar miljön har vi även stora möjligheter att genom att minska miljöbelastningen från våra verksamheter bidra till en hållbar utveckling.

Principer för det interna miljöarbetet

Kommunens interna miljöarbete integreras i kommunens styrmodell och planerings- och uppföljningsprocess och följer därmed principen för ”Planera → Utföra → Följa upp → Förbättra”.

³⁴ www.sodertornskommunerna.se

³⁵ tidigare Plan för miljöarbete

Planera

Identifiera miljöaspekter och tillhörande miljöpåverkan

I miljöarbetet ska de betydande miljöaspekterna prioriteras. Dessa är

- Energi- och vattenanvändning i verksamhetslokaler
- Person- och varutransporter
- Förbrukning av varor
- Avfall

Kommunstyrelsens förvaltning ansvarar för att ta fram övergripande miljöutredningar för miljöaspekter som är kommungemensamma. Miljöutredningar görs även på förvaltningsnivå enligt en kommungemensam modell. På arbetsplatsnivå används checklistor som är anpassade till respektive verksamhet och dess miljöaspekter.

Identifiera lagar och andra krav

Kommunstyrelsens förvaltning identifierar lagar och andra krav som kan vara relevanta för respektive förvaltnings miljöaspekter.

Mål och åtaganden

Mål inom respektive miljöaspekt ska finnas på övergripande nivå i miljöprogrammet och i Mål och budget. Mål ska även finnas på nämndnivå och redovisas i nämndernas verksamhetsplaner. Till målen ska mått, nyckeltal och åtaganden finnas kopplade. På enhets- och verksamhetsnivå ska åtgärder finnas.

Utföra

Resurser, roller, ansvar och befogenheter

Varje förvaltning ska avsätta de resurser som behövs i tid och pengar för att driva och samordna miljöarbetet på förvaltningen. Varje förvaltning definierar roller, ansvar och befogenheter för den egna organisationen. Miljöarbetet sker på minst tre nivåer; kommunövergripande nivå, förvaltningsnivå och avdelnings/enhetsnivå.

En miljösamordningsgrupp med representanter från alla förvaltningar ska finnas. Gruppen har i uppdrag att samordna insatser samt arbeta fram metoder för kommunens miljöarbete. Miljöombud ska finnas på de förvaltningar där det anses lämpligt. Nämnderna avgör själva om det ska finnas. Miljöombuden agerar stöd för sin förvaltnings miljösamordnare och stöttar cheferna i miljöarbetet på arbetsplatsen.

Roll övergripande nivå

På den kommunövergripande nivån finns en miljöstrategisk funktion som:

- följer och samordnar miljöarbetet i hela kommunen så att en övergripande struktur hålls
- tar fram mallar, guider och lathundar
- har expertkunskap i miljöfrågor
- förankrar miljöarbetet i kommunens ledningsgrupp

Kunskap om miljöfrågor

- Chefer och nyckelpersoner ska utbildas i principerna för miljöarbete.
- All personal ska ha en grundläggande kunskap om miljöfrågor, olika lösningar på dem samt viktiga miljömål.
- Miljöutbildningen ska innefatta både lokala och globala miljöfrågor.
- All personal ska känna till hur deras arbetsuppgifter kan påverka miljön och vad de ska göra för att förebygga, minska negativ eller bidra till en positiv miljöpåverkan.

Kommunikation

Relevant och uppdaterad information om miljöarbetet ska finnas tillgängligt på intranätet och kommunens webbplats. Huddinge kommun ska vara en inspirerande förebild, där miljöarbetet och engagemanget för miljön ska signaleras.

Dokumentation

Miljöarbetet ska dokumenteras och synliggöras i verksamhetsplaner, arbetsplaner och verksamhetsberättelser. Om förvaltningen/avdelning/enhet så beslutar kan separata miljöhandlingsplaner finnas.

Följa upp

Uppföljning ska ske på alla nivåer genom redovisning av miljöåtaganden, mått och nyckeltal i ordinarie planerings- och uppföljningsprocess. Mål och mått på nämndnivå ska redovisas i verksamhetsberättelser och delårsrapporter.

Förbättra

Förvaltningarna ska årligen genomföra granskningar av miljöarbetet och dess styrning för att identifiera möjligheter till förbättringar i ordinarie uppföljningsarbete. Avvikelser ska korrigeras genom ändrade rutiner i arbetet och förebyggande åtgärder ska vidareutvecklas.